

Mika Virtanen

Yrittäjän tulonmuodostus

Perustana vuoden 2014 verolait

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Tradenomi

Liiketalouden koulutusohjelma

Opinnäytetyö

30.3.2015

Tekijä Otsikko	Mika Virtanen Yrittäjän tulonmuodostus, perustana vuoden 2014 verolait
Sivumäärä Aika	44 sivua + 1 liite Toukokuu 2015
Tutkinto	Tradenomi
Koulutusohjelma	Liiketalous
Suuntautumisvaihtoehto	Talous ja rahoitus
Ohjaaja	Lehtori Merja Lindholm
<p>Osakeyhtiön verotusta on muutettu viime vuosina usein ja se voi aiheuttaa pienyrittäjälle vaikeuksia siinä, miten hän ansionsa nostaa yrityksestään. Verotus on monimutkaistunut entisestään, eivätkä vanhat hyväksi havaitut säännöt enää päde.</p> <p>Kannattaako nostaa palkkaa vai osinkoja? Onko luontoisetujen käyttö järkevää? Voisivatko eläkevakuutukset mahdollistaa paremman eläkkeen uran jälkeen tai mahdollistaisivatko ne aikaisemman eläkkeelle jäämisen? Ovatko lakisääteiset eläkevakuutukset riittävät vai pitäisikö niitä tukea vapaaehtoisilla eläkevakuutuksilla? Vai menevätkö säästöt eläkevakuutusyhtiöiden kuluihin? Kuka auttaa pienyrittäjiä optimoimaan tulot vai osaavatko he itse nämä asiat?</p> <p>Tutkimustehtävässä on käytetty viitekehyksenä vuoden 2014 verolakia osakeyhtiön ja yrittäjän henkilöverotuksen suhteen. Laskelmin on pyritty löytämään keinoja miten tuloja voi nostaa alemmilla veroilla tai voiko niitä jaksottaa siten, että yrittäjä voi vähentää työn tekemistä jo ennen lakisääteistä eläkeikää. Toisaalta on katsottu myös tulevaa eläkettä ja eläkemaksuja niin, että kustannus saatavaan hyötyyn on hyvä ja että se mahdollistaisi riittävän toimeentulon työuran jälkeen.</p> <p>Yksiselitteisten vastausten löytäminen vaikutti heti mahdottomalta, mutta joitain perusteita erilaisille päätöksille löytyi. Eri yritysten erilainen taloudellinen tilanne vaikuttaa asiaan ratkaisevasti, joten esimerkkiyritykseksi valittiin keksitty yritys, jolla on runsaasti taloudellista liikkumavaraa. Esimerkkiyrityksen avulla voitiin arvioida eri asioiden vaikutusta lopputulokseen.</p> <p>Opinnäytetyön yhteydessä haastateltiin anonymisti viittä pienen osakeyhtiön toimitusjohtajana työskentelevää henkilöä, jotka kertoivat omista ratkaisuksistaan käsiteltävään aiheeseen. Mielipideosiossa pyrittiin saamaan selville, onko yrittäjillä uskoa koko eläkejärjestelmään. Samalla kysyttiin sitä, onko yritystoiminnan siirto ulkomaille tulossa jo pienten yrityksen tai yrittäjän mahdollisuudeksi vai onko se etiikan vastaista.</p>	
Avainsanat	yrittäjäverotus, osakeyhtiö, yrittäjäosakas, omistajayrittäjä, eläkevakuutus

Author Title	Mika Virtanen Entrepreneur Income Formation, Based on Taxation Laws 2014
Number of Pages Date	44 pages + 1 appendix May 2015
Degree	Bachelor of Business Administration
Degree Programme	Economics and Business Administration
Specialisation option	Accounting and Finance
Instructor	Merja Lindholm, Senior Lecturer
<p>The taxation of a limited liability company has changed in recent years and it can lead entrepreneurs of a small business to difficulties as to how they take out income from the company. Taxation is more complicated than before and the old, proven rules no longer apply.</p> <p>Should incomes be taken as salary or dividends? Does it make sense to take fringe benefits? Could pension insurances allow a better pension after a career or do they allow earlier retirement? Is the statutory pension insurance better than voluntary pension insurance? Or will the savings go to the insurance company costs? Who can help small business entrepreneurs to optimize their income or can they manage these things themselves?</p> <p>The framework for the research task is the 2014 tax law on limited liability company and the entrepreneur's personal taxation. The aim is to find out through calculations how income can be taken out with lower taxes and can entrepreneurs decrease the amount of hours they put into workings before the statutory retirement age. On the other hand the future pension and pension contributions were taken in-to consideration so that the cost-benefit advantages are good and would allow sufficient livelihood after their careers.</p> <p>It seemed impossible to find simple and clear answers, but some principles for different types of decisions were identified. Different economic situations of different companies play a crucial role. A virtual company was chosen as an example of a company that has plenty of financial flexibility. With this virtual company it was possible to evaluate different issues affecting the final result.</p> <p>During the thesis project five small limited liability companies CEO's and entrepreneurs were interviewed anonymously and they revealed their own solutions regarding the subject. The opinion section sought to find out whether the entrepreneurs believe in the pension scheme. At the same time the interviewees were asked whether business transfer abroad is becoming an opportunity for small businesses or entrepreneurs or is it against their ethics.</p>	
Keywords	Entrepreneur taxation, limited liability company, entrepreneur partner, owner entrepreneur, pension insurance

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Verolaki vuonna 2014	3
3	Luontoisedut	8
4	Eläkevakuutukset	16
5	Esimerkkiyritys ja sen verojen optimointi	18
6	Yrittäjähaastattelut	32
7	Pohdinta ja johtopäätökset	41
	Lähteet	44
	Liitteet	
	Liite 1. Yrittäjähaastattelun kysymykset	

1 Johdanto

Epävarmuus tulevaisuudesta on johtanut viime vuosien aikana tuhansien ihmisten irtisanomisiin suuryrityksistä, ja yhä useammat irtisanotuista tai muuten lähteneistä päätyvät yrittäjiksi. Aloittelevalla yrittäjällä voi olla epävarmuutta siitä, miten yritystoimintaa kannattaa järjestellä: Aloittaako oma yritys, vai mennäkö osakkaaksi toisen yritykseen? Mikä yritysmuoto tulisi valita, ja miten yrittäjän saama korvaus tehdystä työstä ja osakkuudesta muodostuu?

Isommille yrityksille mikro- tai pienyrittäjät ovat voimavaroja siinä mielessä, että ne voivat usein palkkaamisen sijaan saada resurssin käytettäväksi ilman työnantajan velvoitteita. Kapealle alalle keskittyneellä mikro- tai pienyrityksellä voi olla parempi osaaminen omasta osaamisalueestaan kuin omalla työntekijällä voisi olla.

Yrittäjän ansio koostuu useista erilaisista osista normaalin rahapalkan lisäksi, ja yrittäjä voi usein vaikuttaa siihen, miten hän ansionsa ottaa tai saa. Tässä on eroa sekä palkansajiin että erilaisissa yritysmuodoissa työskentelevien tai niitä omistavien yrittäjien välillä. Valtiovallan jouduttua monin paikoin kohdentamaan verotusta uudelleen, vanhat yrittäjän verotuksen lainalaisuudet ja edellisvuoden verosuunnitelmat eivät enää päde vuonna 2014. Paineita verotuksen muutokseen ovat aiheuttaneet niin valtion velkaantuminen kuin myös kansainvälinen verokilpailu. Vuonna 2014 yritysveroprosentti laski 4,5 prosenttiyksikköä, mutta ennen tiettyyn rajaan asti verovapaat osingot muuttuivat verotettavaksi pääoma- ja ansiotuloksi. (Muutoksia yritysverotukseen 1.1.2014.)

Aloittelevan yrittäjän on hankalaa päättää, kuinka paljon ansiosta pitäisi ottaa rahapalkkana, kuinka paljon osinkoina ja kuinka paljon mahdollisesti luontoisetuina. Omat lisävaikutensa asiaan tuovat eläkemaksut, jotka ovat pitkälti riippuvaisia siitä, mitä yrittäjä haluaa ja/tai kykenee maksamaan. Eläkevakuutuksissa on lisäksi useita eri vaihtoehtoja.

Oman vaikeutensa tähän tuo verotus:

- Progressiivinen ansiotuloverotus
- Lievästi progressiivinen pääomatuloverotus

- Osinkoverotus joko ansiotulona tai pääomatulona, johon vaikuttaa yrityksen nettovarallisuus ja osinkojen määrä
- Kuka maksut tai verot maksaa? Yritys vai yrittäjä itse
- Palkkatulojen vähennyskelpoisuus yrityksen tuloslaskelmassa ennen veroja ja osinkojen jakaminen tuloksesta verojen jälkeen

Osaavatko yrittäjät tai heidän neuvonantajansa verosuunnittelun keinot? Mitä esimerkkiryttäjät ajattelevat nykyisistä veroista tai eläkepolitiikasta? Kaikki verosuunnittelun keinot ovat turhia, jos yrittäjällä ja yrityksellä ei ole taloudellista liikkumavaraa. Tässä opinnäytetyössä on käytetty esimerkkiryttystä, jolla on runsaasti taloudellista liikkumavaraa.

Epäilen, että on mahdotonta antaa yksiselitteistä vastausta siihen, kuinka paljon yrityksen kannattaa maksaa yrittäjälle palkkaa, mitä luontoisetuja hänen kannattaa ottaa itselleen tai kuinka paljon hänen kannattaa maksaa itselleen erilaisia eläkevakuutuksia. Yrittäjien välillä voi tulla eroja myös siinä, missä vaiheessa yrittäjä suunnittelee jäävänsä eläkkeelle tai kuinka korkeaa eläkettä hän tavoittelee. Eläkematematiikka on myös suljettu aiheen ulkopuolelle siltä osin, että toiseen eläkelajiin sijoitettaessa toisesta eläkelajista saatava eläke vähenee.

Tavoitteena on löytää vastauksia siihen, onko verosuunnittelulla mahdollista saada enemmän yrittäjätuloja nyt ja pidemmän ajan kuluessa korkeampaa eläkettä? Tätä asia olen käsitellyt kuvitteellisen osakeyhtiömuotoisen esimerkkiryttysten kautta.

Opinnäytetyötä varten on haastateltu myös viiden pienen yrityksen toimitusjohtajaa, jotta saatiin käytännön vastauksia siihen, miten he suunnittelevat verotusta. Haastateltujen joukossa on sekä omistajaryttäjiä että yrittäjäosakkaita ja he ovat yrityksensä omistajia erilaisin osuuksin. Haastateltaville kerrottiin, että he esiintyvät opinnäytetyössä nimettöminä. Osaavatko yrittäjät itse verosuunnittelun mahdollisuudet vai käyttävätkö he tähän ulkopuolista asiantuntemusta? Uskovatko ja luottavatko yrittäjät Suomen eläkejärjestelmään? Kuinka paljon yrittäjän etiikka antaa mahdollisuuksia verosuunnitteluun, onko esimerkiksi vaihtoehtona yrityksen siirto alhaisemman verotuksen maa-

Tutkimusmenetelmänä on käytetty kvalitatiivista menetelmään ja tutkimustyön viitekehystenä on ollut vuonna 2014 voimassa ollut verolaki. Tutkimustyö on rajattu pieniin osakeyhtiöihin.

2 Verolaki vuonna 2014

”Suomessa veropolitiikka on ollut poukkoilevaa”, sanoo Valtion taloudellisen tutkimuskeskuksen johtajana työskentelevä Seppo Kari Helsingin Sanomille antamassaan haastattelussa. Myöhemmin samassa haastattelussa hän toteaa, että kansainvälinen verojärjestelmä se vasta pielessä onkin. ”Se on onneton” ja se on rakennettu aivan toisenlaiseen maailmaan. (Verotus suosii yritysten verosuunnittelua 2015.)

Vuonna 2014 voimaantulleessa verolaissa on kokonaan uusia piirteitä, joita ei ole ollut aikaisemmissa verolaeissa, jotka ovat olleet voimassa vuosina 2011 ja 2012–2013. Nämä ovat monimutkaistaneet verotusta, koska muuttuvia tekijöitä on tullut lisää.

Taulukko 1, veroasteikot vuosina 2011, 2012-2013 ja 2014.

Yksityinen osakeyhtiö	2011	2012	2014
Yhteisövero	26 %	24,5 %	20 %
Pääomavero	28 %	30 %	30 %
Pääomaverokanta 50 000 ylittävältä osalta	28 %	32 %	32 %*
Osingon verovapaa pääomatulo-osuus	90 000	60 000	0
• mikäli se alittaa 8 % (9 %) matemaattisesta arvosta	100 %	100 %	75 %
Ylimenevä osuus			
• pääomatuloa			85 %
• verovapaata tuloa			15 %
150.000 euroa ylittävältä osuudelta			
Osingon ylittäessä 8 % yrityksen nettovarallisuudesta			
• veronalaista ansiotuloa			75 %
• verovapaata tuloa			25 %

(Osinkotulojen verotus 2011-2014.)

* Vuonna 2014 raja korkeammalle pääomaverolle on 40 000 euroa.

Käsitteet

Selvennykseksi on määriteltävä muutama käsite, jotka toistuvat opinnäytetyössäni. Vaikka käsitteissä on vain pieniä eroja asiaan perehtymättömälle, niillä saattaa olla merkittäviä eroja verotuksellisesti.

Omistajayrittäjä

Henkilö, joka omistaa osakeyhtiön osakkeista tai osakkeiden tuottamasta äänimäärästä itse tai perheensä kautta vähintään 10 %, mutta näiden omistusten määrä on yhteensä alle 50 %. Pienyrityksillä on tavallisesti vain yksi osakesarja, jolloin äänimäärä ja osakkeiden määrä on sama. Omistajayrittäjä on TyEL-vakuutettu. (Syventävät vero-ohjeet. Sanasto 2011; Kenelle YEL-vakuutus?)

Yrittäjäosakas

Henkilö, joka omistaa yli 50 prosenttia yhtiön osakkeista joko itse tai perheenjäsenensä kautta. Yrittäjäosakkaaksi lasketaan myös osakas, jolla on yli 30 prosenttia yrityksen osakkeista ja joka työskentelee yrityksessä johtotehtävissä. (Syventävät vero-ohjeet. Sanasto 2011)

Tämä termi on mielestäni Verohallinnon sivuilla hieman epätarkasti määritelty. Sanasto sanoo, että yrittäjäosakas omistaa yli puolet ja toimii johtavassa asemassa, kun taas syventävissä vero-ohjeissa sanotaan, että yrittäjäosakkaan raja kulkee yhdessä perheenjäsenten kanssa 30 prosentin omistusosuudessa.

Johtavaa asemaa tarkennetaan siten, että muun muassa toimitusjohtaja ja hallituksen puheenjohtaja ovat ”johtavassa asemassa”. Yrittäjäosakas on aina YEL-vakuutettu. YEL-vakuutus on yrittäjäosakkaalle pakollinen. (Kenelle YEL-vakuutus?)

Eläkevakuutukset

Eläkevakuutukset voidaan jakaa lakisääteisiin ja vapaaehtoiisiin eläkevakuutuksiin. TyEL-vakuutus (Työeläkevakuutus) on suoraan työnantajan palkasta perimä vakuutus, joka perustuu palkan suuruuteen. YEL-vakuutus (Yrittäjäeläkevakuutus) on yrittäjän yrityksestä työeläkeyhtiölle maksama lakisääteinen vakuutus, jonka maksumäärä pitäisi perustua siihen, kuinka arvokkaaksi yrittäjä kokee oman työnsä arvoksi yritykselle. Eläkevakuutusyhtiö ei puutu tämän arvoksi suuruuteen. (Työntekijän eläkevakuutus – TyEL; Kenelle YEL-vakuutus?; Yrittäjän vakuutus perustuu YEL-työtuloon)

Yrityksen nettovarallisuus

Nettovarallisuuden lasketaan yksinkertaistettuna siten, että yrityksen varoista vähennetään yrityksen velat. Tähän arvoon tehdään kuitenkin korjauksia vähentämällä siitä osakslaina (omistajayrittäjän ja yrittäjäosakkaan laina) ja yrittäjäosakkaan käytössä oleva taseessa arvostettu työsuhdeasunto. (Osinkotulojen verotus - saajana omistajayrittäjä. 2014.)

Osakkeen matemaattinen arvo

Osakkeen matemaattinen arvo lasketaan jakamalla yrityksen nettovarallisuus osakkeiden lukumäärällä. (Osinkotulojen verotus - saajana omistajayrittäjä 2014.)

Osakslaina

Osakslaina on omistajayrittäjän yrityksestä nostama rahalaina, joka on maksamatta verovuoden päättyessä. Laina voi olla myös yrittäjän yrityksestä ottamaa muuta omaisuutta. (Osinkotulojen verotus - saajana omistajayrittäjä 2014.)

Julkisesti noteerattu yhtiö

Julkisesti noteerattu yhtiö on julkinen osakeyhtiö, jonka osakkeet ovat kaupankäynnin kohteena viranomaisen valvomassa kauppapaikassa. Julkisen osakeyhtiön tunnistaa helpoiten sen nimessä olevasta Oyj -osasta. (Julkisesti noteerattu yhtiö 2011.)

Listaaton yhtiö

Listaaton yhtiöitä ovat muut kuin julkisesti noteeratut osakeyhtiöt eli käytännössä kaikki pienet osakeyhtiöt. (Julkisesti noteerattu yhtiö 2011.)

Peitelty osingonjako

Peiteltyksi osingonjako kutsutaan osakkaan tai hänen lähipiiriinsä kuuluvan henkilön saamaa etua, joka on saatuun vastikkeeseen nähden liian suuri. Tällainen voisi olla esimerkiksi osakkaan alaikäiselle lapselleen maksama palkka, joka ei perustu todelliseen työsuoritukseen ja siitä maksettavaan palkkaan. Laki ei tässä kohtaa erittele

enää, mitkä henkilöt katsotaan kuuluvaksi lähipiiriin. Aikaisemmin laissa mainittiin puoliso, lapsi, vanhempi tai muu omainen, mutta tämä teksti on poistettu mitä ilmeisimmin, jotta käsitettä voisi soveltaa laajemmin. (Peitelty osinko 1999; Osinkotulojen verotus - saajana omistajayrittäjä 2014.)

Verosuunnittelu

Verosuunnitteluksi katsotaan toimenpiteet, joilla verovelvollinen voi minimoida maksettavat verot, noudattaen kuitenkin lainsäädäntöä ja yleistä oikeuskäytäntöä. Verosuunnittelun ja veronkierron rajat eivät ole täsmälliset. Tämän vuoksi verolaeissa on yleislauseke, jolla verotuksen toimittaja voi saada lain soveltamista paremmat mahdollisuudet ehkäistä veronkiertoa. (Verosuunnittelua vai veron kiertämistä 2012; Veron kiertämässäännöksen soveltaminen 2014.)

Verosuunnittelua tarjoavat myös jotkin kaupalliset yritykset joko osana taloushallintopalveluja kuten Pretax Accounting Group Oy tai sitten kokonaan omana konsultointilajinaan, kuten Executive Ordinance Oy. Executive Ordinance Oy:n ylläpitämän Verosuunnittelu.fi -sivuston mukaan heidän liiketoimintansa keskittyy pääasiassa yritystoiminnan poikkeustilanteisiin, kuten yritysjärjestelyihin ja sukupolvenvaihdoksiin. (Executive Ordinance Oy 2015.)

Verosuunnitteluun on kehitetty myös ohjelmistoja, jotka ovat pääasiassa tilitoimistojen käytössä. Tutustuin opinnäytetyön tekemisen yhteydessä Profit Hunter – nimiseen ohjelmistoon, jota tekee ja myy Bronex Software Oy. (Profit Hunter ohjekirja 2014.)

Aloittavan yrittäjän on kuitenkin hyvä tietää asioiden perusteet ennen kuin turvautuu ulkopuoliseen konsulttiin. Jos yrityksellä on ulkoistettu tilitoimisto, sen avulla on mahdollista päästä asiassa alkuun.

Veronkierto

Veronkieroksi katsotaan kaikki lainvastaiset keinot, joilla yritetään kasvattaa nettotuloa. Viime kädessä asian kuulumisesta verosuunnitteluun tai veronkiertoon päättää oikeuslaitos. (Verosuunnittelua vai veron kiertämistä 2012; Veron kiertämässäännöksen soveltaminen 2014.)

Eettiset rajat

Vaikka kaikkia asioita laki ei nimenomaisesti kiellä, yrittäjän tai yrityksen etiikka voi estää häntä toimimasta etiikkaa tai arvoja vastoin. Tällainen voisi olla esimerkiksi yritystoiminnan siirto alhaisemman verotuksen maahan omistusjärjestelyillä.

Yrittäjän ansio

Osakeyhtiön yrittäjyydestä saatava korvaus koostuu rahapalkan lisäksi mahdollisesti maksettavista osingoista, luontoiseduista ja eläketurvasta. On myös mahdollista, että yrittäjä saa yrityksestä pääomatuloja koron muodossa sinne sijoittamalleen vieraalle pääomalle. On olemassa myös verottajan hyväksymiä erilaisia etuja, joita yrittäjä voi saada verovapaasti. Näiden saamiseen verottaja usein asettaa ehtoja, jollaisia ovat esimerkiksi se, että kyseinen etu on koko henkilöstön käytettävissä. Jos henkilöstö koostuu lähes pelkistä yrittäjistä, asia ei ole silloin ongelmallinen.

Rahapalkka

Yrittäjä voi nostaa yrityksestä rahapalkkaa, kuten palkansaaajatkin, mutta yritystoiminnan ailahteluista johtuen yrityksellä ei ole välttämättä aina likvidiä rahaa palkanmaksuun. Tämä kuuluu oleellisena osana yritystoimintaan ja asettaa yrittäjän riskinsietokyvylle vaatimuksia.

Osinko

Osinko on yhtiöön sijoitetulle riskipääomalle maksettava voitto-osuus. Yrittäjä voi nostaa osinkotuloja osakeyhtiöstä vapaan oman pääoman puitteissa, mutta missä määrin se on järkevää, on täysin eri asia. Osinkojen verotuksesta on käyty päivälehdissä vilkasta keskustelua ja vuoden 2014 verotuksessa täysin verovapaita osinkoja ei enää ole. (Syventävät vero-ohjeet, sanasto 2011.)

Korkotulo sijoitetulle pääomalle

Mikäli yrittäjä on sijoittanut liiketoimintaansa pääoma, yritys voi maksaa sille korkoa. Tämän koron suuruus on kuitenkin rajoitettu eli osakas ei voi nostaa ylimääräisiä korkotuloja yrityksestä osana ansioitaan. Koron suuruus on lähtökohtaisesti sama, mitä

jouduttaisiin maksamaan rahoituslaitokselle vastaavasta lainasta. Tässä on huomioitava myös se, että laina on oltava yrityksen toiminnan kannalta välttämätön. Mikäli yrittäjä lainaa yritykselle varoja, jotka eivät täytä em. kriteerejä, niille maksettava korko voi olla peruskorko lisätynä yhdellä prosenttiyksiköllä. (Tuloverolain alaiset korkotulot 2012.)

3 Luontoisedut

Luontoisetu on työ- tai virkasuhteen perusteella saadun rahapalkan lisäksi saatava etuus työnantajalta. Jotkin luontoisedut ovat verotuksellisesti verovapaita ja joistakin verotetaan. Pienissä yrityksissä on tyypillistä, että omistajayrittäjä voi päättää suuressa määrin, mitä luontoisetuja hän ottaa itselleen. Verottaja on määritellyt näille eduille verotusarvot, jotta niitä ei käytettäisi verovapaasti oman ansion kartuttamiseen. (Syventävät vero-ohjeet, sanasto 2011.)

Verohallinto on tilastoinut sivuilleen tyypillisimpiä työsuhde-etuuksia. Tyypillisimmät työsuhde-etuudet on esitelty seuraavaksi.

Puhelinetu

Matkapuhelimien käytön lisääntyminen ja muuttaminen ainoaksi työpuhelimeksi on kasvattanut työsuhde-etuna tarjottavien matkapuhelinten määrää. Puhelinetu oli vuonna 2012 kaikkiaan 406 300 henkilöllä ja määrä kasvaa. Omistajayrittäjän työpäivät eivät pääty yleensä työpaikan oven sulkemiseen, joten on luonnollista, että hän on asiakkaidensa ja yhteistyökumppaniensa tavoitettavissa laajemmin. Edun verotusarvo on alhainen, 20 €/kk ja siten varsin merkityksetön niin yritykselle kuin yrittäjällekin.

(Verohallinnon tilastoja: Ennakkotietoa henkilöasiakkaiden tuloista, kustannusten korvauksista ja luontoiseduista. 2012.)

Yritysten suurten volyyymien vuoksi yrityksen maksama hinta matkapuhelinten käytöstä on kuluttajaa alhaisempi. Näistä syistä pidän luonnollisena, että jokaisella yrittäjällä on matkapuhelinetu.

Ravintoetu

Vuoden 2012 verotuksessa ravintoetu oli 296 200 henkilöllä, ja se oli luetelluista työsuhde-etuksista toiseksi yleisin. (Verohallinnon tilastoja: Ennakkotietoa henkilöasiakkaiden tuloista, kustannusten korvauksista ja luontoiseduista 2012.)

Pienyrityksissä ei ole yleensä omaa sopimusruokalaa, joten käytännössä ravintoetu on toteutettu lounasetelein, joiden verotusarvo on 75 % setelin käyvästä arvosta. Pienyrityksissä työ on usein myös niin vaihtelevaa, että ei ole käytännön mahdollisuutta käyttää yhtä ja samaa lounaspaikkaa päivittäin.

Talouselämä-lehden mukaan lounassetelien käyttö on kiristymässä väärinkäytösten vuoksi. Laissa on ollut selviä puutteita, tässä niistä kaksi ilmeisintä.

1. Lounaseteleillä on voinut maksaa koko perheen tai seurueen laskun.
2. Lounaseteleillä on voinut maksaa edustus- tai neuvottelutilaisuudessa kaikkien osallistujien kustannukset ja veloittaa ne matkalaskulla täydestä arvosta itselleen. (Lounaseteleillä ei kohta enää ruokita perhettä 2013.)

Henkilöllisyyden tarkistaminen lounaseteleillä maksamisen yhteydessä voi vähentää lounasedun houkuttelevuutta. Oikein käytettynä lounassetelien arvosta jää 25 % etua, joten lähtökohtaisesti niiden ottaminen työsuhde-etuna on kannattavaa.

Kulttuuri- tai Liikuntaetu

Osakeyhtiön yrittäjäosakas rinnastetaan liikuntaetua käsiteltäessä palkansaajaan, jolle osakeyhtiö voi korvata kohtuullisen, joksi katsotaan 400 € vuodessa, omaehtoisen liikunta- ja kulttuuritoiminnan verovapaan edun. Tässä on ero verrattuna siihen, toimiiko osakeyhtiön kautta yrittäjänä, ammatinharjoittajana tai toiminimen kautta. Verohallinnon tilastot eivät kertoneet, kuinka moni yritys antaa työntekijöilleen liikuntaedun. Käsittääkseni tämä johtuu siitä, että koska tämä on verovapaa etu, sitä ei tilastoida.

Kulttuuri- tai liikuntaedun verovapauden edellytyksenä on se, että se annetaan koko henkilöstölle. Pienissä yrityksissä, jossa koko tai lähes koko henkilöstö on yrittäjiä, tämä ei muodosta merkittävää kustannusrasitetta yritykselle.

Usein liikuntaetu maksetaan kulttuuri- tai liikuntaseteleillä, jotka toimivat maksuvälineinä liikuntaharrastusten lisäksi kulttuuritapahtumiin. Vuoden 2013 loppuun asti on ollut ongelmana, että ne eivät ole olleet henkilöön sidottuja. Etua nauttiva henkilö on voinut tilata esimerkiksi kaksi konserttilippua ja hakea ne eri paikoista maksaen ne molemmat omilla kulttuuriseteleillään. On ollut myös täysin mahdollista, että edellä mainitut esimerkkiliput annetaan edelleen lahjana tai myydään.

Kulttuuritapahtuman peruuttaminen on voinut myös johtaa verottajan kannalta kielteisiin vaikutuksiin. Teatterit ovat tarjonneet esityksen peruuntumisen johdosta rahojen palauttamista. Mikäli liput olisi maksettu verovapailla kulttuuriseteleillä, rahapalautuksen olisi saanut verovapaana.

Verottaja on tarkentanut näihin liittyvää ohjeistusta ja jatkossa liikunta- tai kulttuuriseteleihin tullaan painamaan ne saaneen henkilön nimi. Näin niitä ei voi käyttää toinen henkilö, esimerkiksi perheenjäsen. Edelleen jää mahdolliseksi ostaa liput, joissa ei ole näkyvässä henkilön nimeä ja antaa ne lahjaksi. Asiaa mielestäni parantaisi se, että verottaja vaatisi tapahtumanjärjestäjiä tulostamaan lippuihin osallistujan nimen aina, jos ne on maksettu kulttuuri- tai liikuntaseteleillä. (Työntekijän omaehtoinen liikunta- ja kulttuuritoiminta verovapaana etuna 2008.)

Vapaa autoetu

Vuonna 2012 Suomessa oli vapaa autoetu 52 700 henkilöllä. Auton kulut, mukaan lukien leasingmaksut, menevät tällöin tuloslaskelman kuluihin. Mikäli yritys ostaa osakasyrittäjän tai yrittäjäomistajan auton ja kirjaa sen taseeseen, tällä on erilainen vero-kohtelu. (Verohallinnon tilastoja: Ennakkotietoa henkilöasiakkaiden tuloista, kustannusten korvauksista ja luontoiseduista 2012.)

Autoedun verotusarvo perustuu siihen, että autolla ajetaan vuosittain 18 000 kilometriä, eli 1 500 km kuukaudessa omia ajoja. Yrittäjän kannattaa pitää ajopäiväkirjaa, jos määrä on vähäisempi. Ajopäiväkirjan tekeminen on työlästä, mutta tämän helpottamiseksi on mahdollista hankkia tietojärjestelmä, joka tekee sen automaattisesti. Käyttäjän vastuulle jää laitteeseen liitetyn painikkeen painaminen ennen ajoon lähtöä ja raporttien säilyttäminen verottajaa varten. Testaamieni laitteiden käyttö oli yksinkertaista ja ne tuottivat ajopäiväkirjan hyvin vähällä vaivalla. (Helpten Oy; Max Technologies Oy)

Autoedulla voi olla muita arvoja kuin liikennevälineen arvo. Menestyvällä yrittäjällä voi olla tarve näyttää menestystään arvokkaalla autolla.

Auton käyttöetu

Vuonna 2012 auton käyttöetu oli 20 000 henkilöllä. Auton käyttöetu perustuu siihen, että auton käyttäjä maksaa itse autoiluun liittyvät polttonesteet ja muut kulut. Käyttöedun verotusarvo perustuu myös 1 500 km kuukausittaisille omille ajoille. (Verohallinnon tilastoja: Ennakkotietoa henkilöasiakkaiden tuloista, kustannusten korvauksista ja luontoiseduista 2012.)

Asuntoetu

Asuntoetu oli verovuonna 2012 Verohallinnon tilastojen mukaan 15 400 henkilöllä. Nousua määrässä oli edellisestä vuodesta 1,4 prosenttia. (Verohallinnon tilastoja: Ennakkotietoa henkilöasiakkaiden tuloista, kustannusten korvauksista ja luontoiseduista 2012.)

Asuntoedut kannattavuuteen ei ole yksiselitteistä vastausta. Asuntoedun verotusarvon laskemiseen vaikuttavat seikat ovat seuraavat:

1. sijaintipaikkakunta
2. valmistumisvuosi
3. pinta-ala

Taulukko 2, Asuntoedun verotusarvo

a) Pääkaupunkiseutu, (Helsinki, Espoo, Kauniainen, Vantaa) edun arvo

Asunto valmistunut:	Edun arvo euro/kk
ennen vuotta 1961	178 € + 10,80 € neliömetriä
vuosina 1961-1983	168 € + 8,20 € neliömetriä
vuonna 1984 tai myöhemmin	173 € + 9,10 € neliömetriä

b) Muu Suomi, edun arvo

Asunto valmistunut:	Edun arvo euro/kk
ennen vuotta 1984	109 € + 5,80 € neliömetriä
vuosina 1984 - 1991	111 € + 6,85 € neliömetriä
vuonna 1992 tai myöhemmin	117 € + 8,00 € neliömetriä

(Verohallinnon päätös vuodelta 2014 toimitettavassa verotuksessa noudatettavista luontoisetujen laskentaperusteista 2013.)

Sijaintipaikkakunnalla erotetaan pääkaupunkiseutu muusta Suomesta, koska asuntojen hinnat ja vuokrat ovat sillä alueella korkeammat. Pääkaupunkiseuduksi lasketaan Helsinki, Espoo, Vantaa ja Kauniainen. Pidän tätä epäoikeudenmukaisena niille, jotka asuvat kyseisissä kunnissa aivan kehyskunnan rajalla. Teoriassa Tuusulan puolella asuva maksaa alempaa verotusarvoa kuin Vantaan puolella asuva naapuri.

Asunnon valmistumisvuodet on jaettu kolmeen ryhmään, joilla on erilaiset perusarvot ja neliömetrikohtaiset arvot. Asunnon täydellinen peruskorjaus nostaa asuntoedun verotusarvon vastaamaan uutta asuntoa, mutta tämä koskee vain peruskorjausta. Vähäiset ja suuremmatkaan remontit eivät muuta verotusarvoa, mikä on mielestäni puute tässä laissa. Asunnon pinta-ala on varsin yksiselitteinen ja selvä peruste verotusarvon muutokselle. Pinta-alan laskemisesta on Verohallinto antanut yksiselitteiset ohjeet.

Esimerkkinä asuntoedun verotusarvosta voisi käyttää 100 m² asuntoa Keravalla, joka on valmistunut vuonna 1991. Sen verotusarvo on kaavan mukaan 796 €. Tätä voisi verrata vastaavan asunnon verotusarvoon naapurikunnassa Vantaalla, jonka verotusarvo olisi 1 083 €. Esimerkkitapauksessa molemmissa kunnissa on samat kunnallisveroprosentit. Lisäksi Keravalla oleva asunto voi olla paljon arvokkaampi varustetason tai kunnan vuoksi. (Verohallinnon päätös vuodelta 2014 toimitettavassa verotuksessa noudatettavista luontoisetujen laskentaperusteista 2013.)

Asuntoedun verotusarvoksi lasketaan myös laissa olevaa alempi summa, mikäli kyseisen asunnon vuokra olisi alhaisempi kuin markkinahintainen vuokrataso. Maksimissaan tätä voidaan alentaa 20 prosentilla edellä olevasta taulukosta. Kuitenkaan korkeampi käypä vuokra ei sen sijaan nosta asuntoedun verotusarvoa. Näin ollen tämä on mahdollistanut sen, että Helsingin keskustan vanhoissa taloissa lähes täydellisesti remontoitujen asuntojen verotusarvot voivat olla yllättävän alhaiset. Mielestäni oikeudenmukaista olisi, että kaikkien asuntojen verotusarvo perustuisi alueen käypään vuokratasoon, mutta tämä saattaisi johtaa liian monimutkaiseen järjestelmään.

Yrittäjän harkitessa työsuhdeasunnon ottamista osaksi palkkaa, tulee laskea tarkkaan, millainen asunto kannattaa työsuhdeasunnoksi ottaa. Uudet asunnot ovat tiukemmin verotettuja, joten vähän vanhempi hyväkuntoinen, mutta ei peruskorjattu asunto, voisi olla verotuksellisesti parempi vaihtoehto.

Yrittäjä saattaisi miettiä oman asunnon vuokraamista yritykselle ja sen ottamista takaisin omaan käyttöön työsuhdeasuntona. Se on kuitenkin estetty oikeuskäytännössä. Siitä on olemassa myös Korkeimman Hallinto-oikeuden ratkaisu:

Verotuksessa ei hyväksytä toimenpiteitä, joilla esim. yhtiön pääosakas vuokraa oman asuntonsa yhtiölleen käyvästä arvosta ja järjestää sen jälkeen yhtiöstään itselleen asuntoedun luontoisedun verotusarvosta. KHO:n ratkaisussa KHO 2010/926, osakas oli vuokrannut omistamansa huoneiston yhtiölle, josta hän omisti ensin kokonaan ja sitten 150/638, ja yhtiö vuokrasi huoneiston edelleen osakkaan vaimolle työsuhdeasunnoksi työsopimuksen mukaisesti. Järjestelyä ei hyväksytty. Vuokrausjärjestelyä ei hyväksytty myöskään ratkaisussa KHO 2010/927, jossa puolisoiden yhdessä omistama osakeyhtiö oli vuokrannut asunnon toisen puolison työnantajalle ja asuntoa käytettiin palkkakirjanpidossa toisen puolison työsuhdeasuntona.

(Veron kiertämissäännöksen soveltaminen 2014.)

Autotallietu

Joissakin tapauksissa autopaikan löytäminen voi olla haastavaa ja yritys saattaa antaa asuntoedun lisäksi myös autotalliedun työntekijälleen. Autotallietu lienee kuitenkin varsin harvinainen, verottajan tilastoista ei löydy merkintää, kuinka monella henkilöllä on autotallietu.

Mikäli yrityksen toimipaikka sijaitsee paikassa, missä ei ole ilmaista pysäköintitilaa, voivat yritykset vuokrata käyttöönsä hallipaikkoja työpaikan läheltä. Tätä ei katsota kuitenkaan autotallieduksi, vaikka sen arvo saattaa olla merkittävä. Sopimuspysäköinti maksaa esimerkiksi EuroPark Finland Oy:n P-CityForum -parkkihallissa 300 euroa kuukaudessa (ALV 0 %). (Europark 2015.)

Työsuhdematkalippu

Työnantaja voi antaa työntekijälleen 300 euron arvoisen henkilökohtaisen matkalipun asunnon ja työpaikan välisten matkojen maksamiseksi. Vuoden 2014 verotuksessa verollista oli osuus 300 euron ylittävältä, mutta 600 alittavalta osuudelta. Verovapaus jatkui 600 euron ylittävältä osuudelta aina 3 500 euroon asti. Työsuhdematkalippuja sai vuoden 2012 verotuksessa 78 000 henkilöä. (Verohallinnon tilastoja: Ennakkotietoa henkilöasiakkaiden tuloista, kustannusten korvauksista ja luontoiseduista 2012.)

Sairaan lapsen hoitoetu tai kodinhoitoetu

Kodinhoitoetu on verovapaata enintään neljäksi päiväksi, kun työnantaja maksaa hoitajan huolehtimaan sairaan lapsen hoidosta. Kodinhoitoedusta käytetään myös ilmaisua lapsenhoitoetu. (Sairaam lapsen hoitoetu 2012.)

Sairaanhoidokulut verotuksessa

Työnantaja voi korvata joko suoraan tai vakuutuksella työntekijälle tavanomaisesta ja kohtuullisesta sairaanhoidosta aiheutuvat kulut verovapaana työsuhde-etuna. Työterveyspalvelut voivat olla yrityksen itse tuottamia tai toiselta palveluntarjoajalta ostettuja. Verovapaan edun edellytyksenä on, että etu on koko henkilökunnan käytettävissä. On erikseen mainittava, että työnantajalla on oltava Työterveyshuoltolain (1383/2001) 11 §:n mukaan kirjallinen suunnitelma työterveyshuollon järjestämisestä. Tämä voi helposti unohtua pienyrityksessä. (Työnantajan järjestämä terveydenhuolto 2013.)

Edut, joiden arvoa Verohallinto ei ole vahvistanut

Verohallinto ei ole vahvistanut verotusarvoa vähemmän käytetyille työsuhde-eduille tai eduille, joiden arvo voi vaihdella suuresti. Tällaisia ovat muun muassa työsuhde-etuna tarjottava vene tai kesämökki.

Edut joita ei veroteta

On varsin harvinaista, että joku työnantajan työntekijälle antama etu olisi veroton. Muutama tällainen kuitenkin tuli ilmi haastatteluissa ja aiheeseen perehdyttäessä

Laajakaistaetu

Työnantaja voi maksaa työntekijän tietoliikennekulut työntekijän kotona olevasta tietoliikenneyhteydestä, mikäli yhteys on hankittu työntekijän etätöiden tekemistä varten. Verotettavaa tuloa ei synny, vaikka työntekijä käyttää usein sitä myös omiin käyttötarkoituksiinsa. Viimeaikoina yleistyneet viihdepaketit, joihin mahdollisesti sisältyy tietoliikenneyhteys, ovat kokonaan veronalaista ansiotuloa. (Luotoisedut verotuksessa 2013.)

Lakisääteistä laajempi sairauskulujen korvaus

Yritys voi maksaa sairauskuluvakuutusta, jolla henkilökunnalle saadaan lakisääteistä laajempi kattavuus sairauskuluista. Jotkin vakuutukset korvaavat henkilökunnan käynnit yksityisellä lääkärillä ja toisinaan jopa lääkkeet. Yritys voi maksaa lääkärinhoidosta aiheutuneet kulut myös ilman vakuutusta.

Verottajan syventävässä vero-ohjeessa puhutaan kohtuullisesta ja tavanomaisesta hoidosta, jotka eivät ole täysin yksiselitteisiä. Yritys voi halutessaan maksaa työntekijän tai yrittäjän erikoislääkäripalkkioita tai esimerkiksi hammaslääkärikäyntejä, mikäli ne täyttävät verottajan määritelmän kohtuullisuudesta ja tavanomaisuudesta. (Työnantajan järjestämä terveydenhuolto 2013.)

Syventävässä vero-ohjeessa tarkennetaan näistä sairausvakuutuksista, että vakuutuksesta saatavan edun veronalaisuutta on arvioitava aina tapauskohtaisesti. Tämä saa miettimään, että tutkitaanko näitä tapauskohtaisesti vakuutusyhtiöiden julkaistua uudet vakuutusehdot vai ainoastaan silloin kun verottaja tekee erityistarkastuksen johonkin yritykseen, mutta tämä jää vaille vastausta. Selvää on kuitenkin se, että työnantajalla on oltava kirjallinen työterveyshuollon suunnitelma, toteuttipa sitä oma työterveyshuolto, ulkopuolinen toimija tai vakuutusyhtiö ulkopuolisen toimijan kautta. Etu ei saa koskea vain yrityksen tiettyä henkilöstöryhmää, vaan sen pitää koskea kaikkia. (Työnantajan järjestämä terveydenhuolto 2013.)

Päätelmä luontaisetujen käytöstä osana ansiota

Teoriassa kaikkia luontaisetuja tulisi verottaa niistä saatavan hyödyn arvon mukaan, mutta tämä ei kaikin kohdin toteudu. Osa eduista on kokonaan verovapaita, jolloin yrittäjien kannattaa hyödyntää niitä ehdottomasti. Osa työsuhde-eduista on selvästi arvoaan kevyemmin verotettuja, jolloin yrittäjän kannattaa käyttää etua. Jos etu on verotettu täydestä arvostaan, edun saamisesta ei ole hyötyä. Osa eduista on sellaisia, että yrittäjänä ei voi helposti toimia ilman sitä, tällainen on muun muassa matkapuhelinetu.

Yrittäjän työttömyysturva

Palkansaaja voi liittyä koulutuksensa tai työtehtäviensä määrittämään työttömyyskassaan ja saada ansiosidonnaista päivärahaa työttömyysajalta. Esimerkiksi palkansaaja-

na työskentelevät tradenomit voivat liittyä IAET-kassan jäseneksi 105 euron vuosihinnalla tuloista riippumatta. (IAET-kassa 2015)

Myös yrittäjä voi saada ansiosidonnaista työttömyysturvaa. Suomen yrittäjien työttömyyskassa (SYT-kassa) on tarkoitettu yrittäjille ja ammatinharjoittajille toimialasta ja yritysmuodosta riippumatta. SYT-kassassa on tällä hetkellä yli 26 000 jäsentä. SYT-kassa ei ole poliittisesti tai aatteellisesti sitoutunut ja sen toimintaa valvoo Finanssivalvonta. (Suomen yrittäjien työttömyyskassa 2015.)

Jos yrittäjä maksaisi SYT-kassan jäsenmaksua 60 000 euron vuositulojen mukaan, olisi työttömyyden kohdatessa päiväraha 2 166,99 euroa kuukaudessa. Vuotuinen maksu kassalle olisi 1 436,30 euroa. Päiväraha on laskettu sen mukaan, että yrittäjällä ei ole lapsia ja hän on jäänyt työttömäksi vuonna 2015. Vastaava palkansaajan päiväraha olisi IAET-kassasta 2 123,99 euroa kuukaudessa. (Suomen yrittäjien työttömyyskassa 2015; IAET-kassa 2015)

4 Eläkevakuutukset

Yleistä

Eläkevakuutukset voidaan jakaa seuraaviin luokkiin:

- Lakisääteinen eläkevakuutus yrittäjälle (YEL) ja osakasyrittäjälle (TyEL)
- Vapaaehtoinen ryhmäeläkevakuutus
- Vapaaehtoinen yksilöllinen eläkevakuutus
- Yrittäjän itse maksama henkilökohtainen eläkevakuutus

YEL ja TyEL

Koko verosuunnittelun kannalta oleellinen asia on, onko yrittäjä YEL-vakuutuksen vai TyEL-vakuutuksen alainen. YEL-vakuutus on pakollinen silloin, kun yrittäjä on 18-67 -vuotias, toimii yrittäjänä vähintään neljä kuukautta, työpanoksen arvo on enemmän kuin 7 430,59 vuodessa ja hän omistaa yksin yrityksestä yli 30 prosenttia tai yhdessä perheenjäsenensä kanssa yli 50 %. YEL-vakuutus ei ole kuitenkaan pakollinen sellaiselle yrityksen omistajalle, joka ei työskentele yrityksessä. Maatalousyrittäjillä on oma maatalousyrittäjän eläkevakuutus (MyEL-vakuutus). (Kenelle YEL-vakuutus 2015.)

Osana valtiovallan toimista yrittäjyyden kannustamiseksi YEL-vakuutuksesta myönnetään ensimmäisen neljän vuoden ajalta 22 prosenttia alennusta. Tällä voi olla merkitystä siinä mielessä, että yrittäjällä voi olla kiinnostusta maksaa lakisääteistä YEL-vakuutusta enemmän neljän ensimmäisen vuoden ajan kuin muuten olisi tarpeellista. (Yrittäjän vakuutus perustuu YEL-työtuloon 2015.)

Ryhmäeläkevakuutus

Ryhmäeläkevakuutuksella yritys voi sitouttaa ja kannustaa henkilökuntaansa. Ryhmäeläke täydentää henkilön omaa kertynyttä eläkettä ja mahdollistaa joustavan eläkkeelle siirtymisen. Ryhmäeläkevakuutuksessa vakuutuksen ottaja kantaa riskin sijoituksen tuotoista ja niillä on suuri merkitys tulevan eläkkeen suuruuteen. (Työnantajan ottamat vapaaehtoiset eläkevakuutukset. 2010)

Ryhmäeläkevakuutuksissa kaikilla vakuutetuilla voi olla samat ehdot tai ehdot voivat olla kaikille vakuutetuille yksilölliset. Tämä tarkoittaa sitä, että ryhmän eri jäsenet voivat sijoittaa tulevat eläkevaransa oman riskinkantokyvyn mukaan erilaisiin sijoituskohteisiin.

Vapaaehtoisen ryhmäeläkevakuutuksen voi ottaa eläkevakuutusyhtiöstä ja vakuutusmaksuille ei ole säädetty täsmällistä ylärajaa. Yksinyrittävien kannalta tätä vakuutusta ei voi kuitenkaan ottaa, koska ryhmän koko on vähintään kaksi henkilöä. (Kriikku 2015.)

Ryhmäeläkevakuutuksia tarjoavat yritykset omaavat runsaasti erilaisia tapoja sijoittaa ryhmäeläkevakuutukset. Fennia tarjoaa neljää eri Fennica rahastoa (A-D) ja lisäksi on mahdollista valita 67 eri rahastosta itselleen sopivin yhdistelmä. (Kriikku 2015)

Yksilöllinen eläkevakuutus (yrityksen ottamana)

Yrittäjä voi maksaa yksilöllistä eläkevakuutusta 8 500 euroa vuodessa ilman veroseuraamuksia. Mikäli maksu ylittää kyseisen rajan, se ei ole verotuksessa vähennyskelpoinen. Uusissa yksilöllisen eläkevakuutuksen ehdoissa alin eläkeikä on 68 vuotta. Maksuun voidaan lisätä henkivakuutusmaksujen osuus, joka riippuu vakuutetun iästä. Myöhemmin opinnäytetyössä olevassa 40 vuotiaan esimerkkiyrittäjän tapauksessa se

olisi noin 1 000 euroa vuodessa. Eli maksimivuositulo olisi yhteensä noin 9 500 euroa. (Työnantajan ottamat vapaaehtoiset eläkevakuutukset 2010.)

Yksilöllisiin eläkevakuutuksiin pätevät samat sijoitusmahdollisuudet kuin ryhmäeläkevakuutuksiin. Fennia tarjoaa neljää eri Fennica rahastoa (A-D) ja lisäksi on mahdollista valita 67 eri rahastosta itselleen sopivin yhdistelmä. (Kriikku 2015.)

Henkilökohtainen eläkevakuutus (henkilön itsensä ottama)

Yrittäjä voi ottaa tai on voinut jo ottaa henkilökohtaisen, vapaaehtoisen eläkevakuutuksen. Vakuutuksen ottamisaika vaikuttaa suuresti siihen, milloin vakuutussäästöjä voi nostaa eli kysymyksessä on alin eläkkeen alkamisaika.

Jos vakuutus on otettu:

- viimeistään 30.9.1992, eläkkeen alin alkamisikä on 55 vuotta
- 1.10.1992 – 23.6.1999, eläkkeen alin alkamisikä on 58 vuotta
- 24.6.1999 – 5.5.2004, eläkkeen alin alkamisikä on 60 vuotta
- 6.5.2004 – 17.9.2009, eläkkeen alin alkamisikä on 62 vuotta
- 18.9.2009 – 31.12.2012, eläkkeen alin alkamisikä TyEL-eläkeikä, useimmiten 63 vuotta
- 1.1.2013 jälkeen otetuissa eläkevakuutuksissa 68 vuotta

(Yksilöllinen eläkevakuutus ja PS-sopimus pääomatulon piirissä 2015.)

Vapaaehtoisen eläkevakuutuksen maksuja voi vähentää henkilökohtaisessa verotuksessa enintään 5 000 euroa. Kun eläkettä aikanaan aletaan nostaa, eläkkeestä peritään pääomatulon vero, joka on tällä hetkellä 30 %. Mikäli työnantaja on ottanut yksilöllisen eläkevakuutuksen, yläraja verovähennykselle on 2 500 euroa. (Yksilöllinen eläkevakuutus ja PS-sopimus pääomatulon piirissä 2015.)

5 Esimerkkiyrittäjä ja sen verojen optimointi

Opinnäytetyön seuraavassa osassa perehdytään keksityn esimerkkiyrittäjän verojen optimointiin. Esimerkkiyrittäjän yhteydessä tarkastellaan asiaa yhdessä yrityksen ja yrittäjän näkökulmasta.

Yleistä Suomen mikro- ja pienyrityksistä

Vuoden 2013 tilastojen mukaan pieniä, alle 9 työntekijän yrityksiä oli 334 839 kpl ja niissä työskenteli 409 000 henkilöä. Pienet yritykset työllistävät Suomen yrityksissä työskentelevistä 27,8 %. Lukumääräisesti suurin osa Suomen yrityksistä on pieniä. (Yritykset 2015.)

Suomen yritysten keskimääräinen henkilömäärä on alenemassa. Kun yritysten kokonaishenkilömäärä jaetaan yritysten määrällä, saatiin keskimääräiseksi henkilöstömääräksi vuonna 2007 4,80 henkilöä, mutta vuonna 2012 se oli pudonnut vain 4,58 henkilöön eli kehitys näyttäisi jatkuvan entistä pienempiin yrityksiin. (Yritykset 2013.)

Kuvio 1 yritysten lukumäärän kehitys, joissa työskentelee alle 10 henkilöä (Yritykset 2001-2013.)

Esimerkkiyritys

Olisi haastavaa löytää yrittäjä, joka antaisi yrityksensä ja henkilökohtaiset tulonsa opinäytetyön tekijän tutkittavaksi. Näin ollen esimerkkiyrityksenä piti keksiä aloittava yrittäjä, jonka yrityksen taloudessa on riittävästi liikkumavaraa, jotta erilaisia vaihtoehtoja

verotuksen suhteen voi kokeilla vertailulaskelmilla. Yritys, jolla tätä liikkumavaraa ei ole, ei voi hyödyntää niitä mahdollisuuksia, joita verotuksellisesti voi olla.

Esimerkin kaltaisia yrityksiä on syntynyt muun muassa suurten yritysten irtisanottua asiantuntijoitaan. Tällaisia voivat esimerkiksi olla lakiasiantuntijat, IT-asiantuntijat ja yritysten johtotehtävissä työskennelleet henkilöt, jotka haluavat jakaa osaamistaan eri yrityksille. Näitä yrityksiä on ollut ennestään myös konsultoinnissa, ohjelmistotalalla ja monilla muilla aloilla.

Yrityksen yrittäjän iäksi on määritelty 40 vuotta ja asuinkunnaksi Helsinki. Helsinki valikoitui siksi esimerkikikunnaksi, että asiantuntijapalveluiden kysyntä ja tarjonta lienevät suurinta juuri pääkaupunkiseudulla. Esimerkkiyrittäjä ei maksa kirkollisveroa henkilökohtaisista tuloistaan. Esimerkkiyrittäjän vähennykset on pyritty pitämään myös minimissä, jotta vertailu olisi helpompaa. Vähennyksiä esimerkkiyrittäjälle tulee vain verotajan automaattisesti tekemistä vähennyksistä.

Yritysmuodoksi valittiin osakeyhtiö, koska osakeyhtiö antaa suurimmat mahdollisuudet suunnitteluun ja toiminimellä toimivien yritysten lähtökohdat ovat hyvin erilaiset, eivätkä nämä ole lainkaan keskenään vertailukelpoiset.

Esimerkkiyrityksen henkilökunnan suuruutta ei ole määritelty ja esimerkin kaltaisissa yrityksissä se saattaisi helposti vaihtua vuosien kuluessa. Esimerkkiyrittäjä on koko yrityksen elinkaaren yrityksen ainoa osakkeenomistaja ja YEL-vakuutettu. Tämä mahdollistaa sen, että yrityksen maksamien verojen ja yrittäjän maksamien verojen välillä ei ole ratkaisevaa eroa, vaan niitä voidaan tarkastella yhtenä kokonaisuutena.

Yrittäjä on yrityksensä ainoa osakkeenomistaja ja hän ei halua käyttää yrityksen tulosuunnittelussa hyödyksi ryhmäeläkevakuutusta mahdollisten alaistensa kanssa. YEL-vakuutusmaksun 22 % alennus on uudelle yrittäjälle voimassa ensimmäisen neljän vuoden ajan. Tässä tapauksessa yrityksen perustamishetkeksi ja YEL-vakuutetuksi siirtyminen on tehty vuoden 2014 alussa eli hänellä on voimassa alennettu YEL-vakuutusmaksu vuosina 2014-2017. Yrittäjä ei harkitse liiketoimintansa siirtämistä toiseen maahan, koska yrityksen asiakkaat ovat Suomessa, vaikka se verotuksellisesti voisi olla kiinnostava ajatus. Yrittäjän on tarkoitus jäädä eläkkeelle 65-vuotiaana.

Yrityksen laskelmat ovat suuntaa antavia johtuen useista syistä eikä niitä voi sellaisenaan soveltaa tapauksesta toiseen. Verolakien muuttuminen tekee myös käsiteltävänä

vuonna pätevät säännöt uusien lakien voimaantulon jälkeen vähintäänkin kyseenalaisiksi.

Esimerkkiyrityksen taloudellinen tilanne

Esimerkkiyritys tuottaa tulosta ennen omistajalle maksettavaa palkkaa niin, että sillä olisi mahdollista maksaa omistajalle palkka- eli ansiotuloa 10 000 euroa kuukaudessa, jolloin yrityksen tulos olisi nolla eikä yritykseen kertyisi voittovaroja. Lähtökohtana, että yrittäjä maksaa itselleen palkkaa koko yrityksen tuloksen verran ja yritykseen ei kerry voittovaroja. Esimerkkiyrityksen tuloksen kehittymisestä on eliminoitu myös inflaation vaikutus, joka nostaisi sekä hintoja että palkkaa. Vähennykset on pidetty minimissä, koska ne eivät ole tutkittavan asian kannalta oleellisia.

Kannattaako yrittäjän nostaa osinkoa enemmän kuin 8 % yrityksen nettovarallisuudesta?

Vuoden 2014 verolaissa on määritelty osingon verollisuudelle kaksi eri luokkaa:

1. Osingot, joiden määrä on alle 8 % yrityksen matemaattisesta arvosta (nettovarallisuudesta)
2. Osingot, joiden määrä on yli 8 % yrityksen matemaattisesta arvosta (nettovarallisuudesta)

Verotus näille on erilainen:

1. Yritys maksaa tuloksestaan 20 % veron ja osingoista otetaan 7,5 % vero
2. Osingon ylittäessä osakkeen matemaattiselle arvolle lasketun 8 %:n määrän, ylimenevästä osasta 75 % on osingonsaajalle ansiotuloa ja 25 % verotonta tuloa

(Osingot listaamattomasta yhtiöstä 2013.)

Tutkitaan asiaa esimerkkiyrityksen kautta, jossa lähtökohtana pidetään aina sitä, että yrittäjä nostaa maksimimäärän yrityksestään palkkaa ja yrityksen tulos on nolla. Veron määrä silloin, kun yrittäjä nostaisi koko 120 000 euroa palkkana, olisi 48 512,08 euroa. (Veroprosenttilaskuri 2014.)

Vertailulaskelma 1

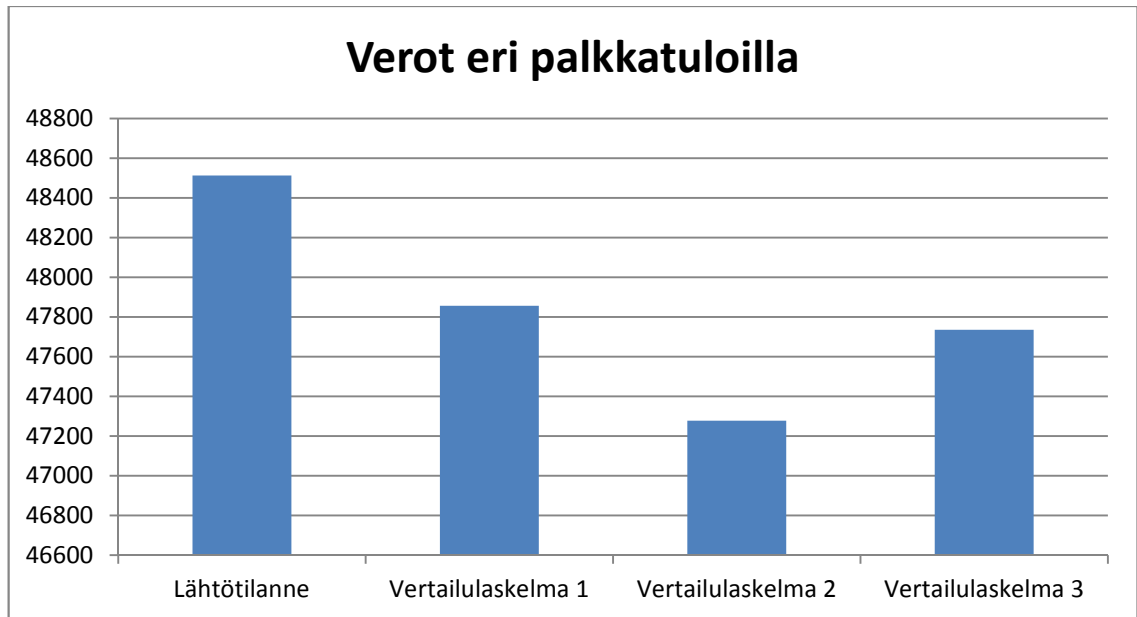
Yrittäjä nostaa palkkaa lähtökohtaisen 120 000 euron asemasta 60 000 euroa ja nostaa lopun tuloksen osinkoina. Yrittäjän henkilökohtaiset verot olisivat 60 000 euron ansiotulosta 19 642,94 € ja yritykseen jäisi tulosta kyseisenä vuonna 60 000 euroa, josta yritys maksaisi veroa 20 % eli 12 000 euroa. Tällöin yrityksen nettovarallisuus kasvaisi verovuonna 48 000 euroa. Siitä lasketaan ensin 8 %, joka on 3 840 euroa, josta veronalaista pääomatuloa on 25 % (960 euroa) ja pääomatulosta maksetaan veroa 30 % eli tästä menee veroa 288 €. Tällöin yrittäjän ansiotulo olisi 60 000 + 44 800 euroa = 104 800 euroa. Maksettaviksi veroiksi tulisi yrittäjän osalta 35 855,84 euroa ja lisäksi yrityksen maksama vero tuloksesta 12 000 euroa eli yhteensä 47 855,84 euroa. (Veroprosenttilaskuri 2014.)

Vertailulaskelma 2

Yrittäjä nostaa palkkaa 120 000 euron tuloksesta vain 30 000 euroa ja nostaa lopun tuloksen osinkona. Yrityksen tulokseksi jää 90 000 euroa, josta yritys maksaa veroa 18 000 euroa. Yrityksen nettovarallisuus on vuoden loputtua 72 000 euroa, josta 8 % on 5 760 euroa. Yrittäjän maksama vero olisi 29 277,08 euroa ja yrityksen 18 000 euroa eli yhteensä 47 277,08 euroa. (Veroprosenttilaskuri 2014.)

Vertailulaskelma 3

Yrittäjä ei nosta palkkaa ollenkaan, vaan kaiken tuloksen osinkona. Yrityksen tulokseksi jää 120 000 euroa, josta yritys maksaa veroa 24 000 euroa, jolloin yrityksen nettovarallisuus kasvaa 96 000 euroa. Tästä 8 % on 7 680 euroa ja loput korkeammin verotettua ansiotuloa. Verot yhteensä 23 734,96 yrittäjälle ja 24 000 euroa yritykselle eli yhteensä 47 734,96 euroa. (Veroprosenttilaskuri 2014.)

Kuvio 2, kokonaisverot eri palkkatuloilla

Näiden vertailulaskelmien kautta saadun tiedon mukaan edullisin vaihtoehto olisi nostaa palkkaa 30 000 euroa ja nostaa lopun tuloksesta osinkoina, koska silloin kokonaisvero jäisi alhaisimmaksi. Vertailulaskemista ei löydy kuitenkaan merkittävää eroa eri ansiotulo- ja pääomatulo vaihtoehdoilla. Selvää on kuitenkin, että ansiotuloverotuksen progressio nostaa verotusta voimakkaammin ja osa yrittäjätulosta kannattaa nostaa pääomatulona.

Kannattaako yrittäjän kerätä yritykseensä nettovarallisuutta aikaistaakseen eläkkeelle jäämistä?

Esimerkkiyrittäjämme toive on jäädä eläkkeelle 65-vuotiaana, vaikka todellinen eläkkeelle jäämisikä on arviolta noin 68 vuotta. Lähtökohtana on edelleen se, että yrittäjä nostaa koko vuoden tuloksen palkkana, eikä maksa osinkoja, jolloin vuoden verot ansiotulosta olisivat vuoden 2014 veroasteikon mukaan yhteensä 48 512,08 euroa. Tällöin yrittäjä maksaisi veroja 25 vuoden työuran aikana 3 000 000 euron ansiotulosta 1 212 802 euroa. Nettopalkka koko yrittäjäuralta olisi 1 787 198 euroa. (Veroprosenttilaskuri 2014.)

Vertailulaskelma 1

Yrittäjä jättää yrityksen tuloksesta 20 % vuosittain sijoittamiseen ja saa sijoituksilleen 4 % vuosittaisen tuoton. Ensimmäisen vuoden tuotto on laskettu siten, että vuoden aikana kertyvälle pääomalle tulee kahden prosentin sijoitustuotto. Tuloksen ei katsota kertyvän kuukausittain vaan vuosittain, jolloin sijoitus tapahtuu. Eli esimerkkiyrittäjämme nostaisi palkkaa ikävuosinaan 40-65 vuotta 120 000 euroa vähennettynä 20 %, eli 96 000 euroa vuodessa ja sijoittaisi loput. Yrittäjän täytettyä 65 vuotta, hän ei tekisi enää varsinaista työtään vaan vastaisi sijoitusomaisuutensa hoitamisesta 68 vuoden eläkeikään asti nostaen kuitenkin edelleen samaa palkkaa yrityksestä.

Liiketoiminnasta maksettavat verot olisivat 183 266,70 euroa koko 28 vuotta pitkän yritystoiminnan aikana ja sen lisäksi esimerkkiyrittäjä joutuisi maksamaan yrityksen myynnistä johtuvasta tulosta pääomatulon veroa 30 % 40 000 euroon asti ja 32 % 40 000 euroa ylittävältä osuudelta, jotka olisivat yhteensä 167 176,59 euroa. Lisäksi esimerkkiyrittäjä maksaisi 96 000 euron vuosiansioistaan veroa vuoden 2014 veroasteikon mukaan 36 285,94 euroa eli 28 vuoden aikana yhteensä 1 016 006,32 euroa. Tässä tapauksessa nettopalkkaa jäisi työuran aikana 1 846 476,38 euroa. (Veroprosenttilaskuri 2014.)

Taulukko 3, kokonaisansiot kun yrittäjä nostaa palkkaa 96 000 euroa vuodessa

Palkat	2 688 000,00
Omaisuuksien myyntitulot	524 926,86
Yhteensä	3 212 926,86

Taulukko 4, kokonaisverot kun yrittäjä nostaa palkkaa 96 000 euroa vuodessa

Palkoista	1 016 006,32
Omaisuuksien myyntituloista	167 176,59
Yritystuloksestaan	183 266,70
Yhteensä	1 366 449,62

Tässä ei ole huomioitu sitä tosiseikkaa, että korkeammista ansioista yrittäjällä olisi yhtäläiset mahdollisuudet saada sijoitustuottoa kuin yrityksen.

Vertailulaskelma 2

Yrittäjä maksaa edelleen palkkaa itselleen 96 000 euroa vuodessa, mutta myös osinkoja nettovarallisuudesta 8 %. Yrittäjä jää pois päivätyöstä 65 vuotiaana ja elää omaisuutta halliten, mutta edelleen palkkaa nostaen ikävuodet 65-68. Työuran kokonaisansiot ovat seuraavat.

Taulukko 5, kokonaisansiot kun yrittäjä nostaa palkkaa 96 000 euroa vuodessa ja osinkoa 8 % yrityksen nettovarallisuudesta

Palkat	2 680 000,00
Osingot	810 381,26
Omaisuuuden myyntitulot	477 163,25
Yhteensä	3 975 544,52

Vastaavasti verot koko yritystoiminnan aikana ja yrittäjän henkilökohtaiset verot olisivat seuraavat.

Taulukko 6, kokonaisverot kun yrittäjä nostaa palkkaa 96 000 euroa vuodessa ja osinkoa 8 % yrityksen nettovarallisuudesta

Palkoista	1 016 006,32
Osingoista	60 778,59
Omaisuuuden myyntituloista	151 892,24
Yritys tuloksestaan	183 226,70
Yhteensä	1 411 903,86

Bruttoansiot olisivat koko yrittäjäuran aikana 3 975 544,52 euroa ja kun siitä vähennetään verot 1 411 903,86 euroa, nettoansioiksi jää 2 563 649,66 euroa.

Vertailulaskelma 3

Yrittäjä maksaa palkkaa itselleen 60 000 euroa vuodessa ja osinkoja nettovarallisuudesta 8 %. Yrittäjä jää pois päivätyöstä 65 vuotiaana ja elää omaisuutta halliten, mutta edelleen palkkaa nostaen ikävuodet 65-68. Työuran kokonaisansiot ovat seuraavat:

Taulukko 7, kokonaisansiot kun yrittäjä nostaa palkkaa 60 000 euroa vuodessa ja osinkoa 8 % yrityksen nettovarallisuudesta

Palkat	1 680 000,00
Osingot	2 114 680,20
Omaisuuuden myyntitulot	1 725 420,13
Yhteensä	5 520 100,33

Vastaavasti verot koko yritystoiminnan aikana ja yrittäjän henkilökohtaiset verot olisivat seuraavat.

Taulukko 8, kokonaisverot kun yrittäjä nostaa palkkaa 60 000 euroa vuodessa ja osinkoa 8 % yrityksen nettovarallisuudesta

Palkoista	539 922,32
Osingoista	158 601,02
Omaisuuuden myyntituloista	551 334,44
Yritys tuloksestaan	458 166,75
Yhteensä	1 708 024,53

Nettoansiot olisivat koko yrittäjäuran aikana 5 520 100,33 euroa vähennettynä veroilla 1 708 024,53 euroa eli 3 812 075,80 euroa.

Johtopäätökset

Näistä vertailulaskelmista käy selvästi ilmi, että esimerkkiryttäjän kannattaa kerryttää yrityksen nettovarallisuutta sijoitustoiminnan avulla oman palkan kustannuksella. Ansio-tuloveron progressio korkeammista tuloluokissa vaikuttaa tähän merkittävästi, samoin kuin sijoitusten koron korolle saatava tuotto. Esimerkilaskelman tapauksessa sijoitus-toiminnan tuotto ylittää yrittäjän nostaman palkan suuruuden 23. vuotena, jolloin yrittä-jän olisi mahdollista nostaa samaa 60 000 euron vuosipalkkaa sijoitustoiminnasta saa-tavilla tuloilla ikuisesti.

Laskelmassa ei ole huomioitu sitä, että korkeammista ansiotuloista yrittäjälle olisi jää-nyt enemmän nettopalkkaa, joka olisi teoriassa sijoitettavissa yhtä tuottavasti kuin yri-tystoiminnassa.

Tulojen optimointi ohjelmistolla

Sain testattavaksi Profit Hunter -nimisen ohjelmiston, joka on Bronex Software Oy:n tuotemerkki. Ohjelman ohjekirja sanoo sen olevan korvaamaton apuväline verosuunnittelussa erityisesti tili- ja tilintarkastustoimistoille. Lisäksi ohjelman kerrotaan olevan ammattilaisen tuotantotyökalu ja verolaskennan apuväline. Mielenkiintoisen tästä tekee se, että tällä nimenomaan pitäisi pystyä optimoimaan verotusta yhdessä henkilöverotuksen ja yrityksen tietojen kanssa. (Profit Hunter ohjekirja 2014)

Olen yhtä mieltä ohjekirjan kanssa siitä, että yrittäjän päämääränä on pyrkiä nostamaan yrityksestä maksimaalinen toimeentulo mahdollisimman pienillä kokonaiskustannuksilla. Yrittäjien välillä voi kuitenkin olla merkittäviä eroja siinä, haluaako yrittäjä optimoida yhden vuoden verotusta, eläkkeelle jäämistä esimerkiksi 20 vuoden päästä tai jotain muuta.

Verotuksen vuosittainen muuttuminen aiheuttaa ongelmia, kun tulevista verolaeista ei ole tietoa. Jos yritysveroprosentti alenee, kuten se aleni vuoden 2014 alussa, se saattaa muuttaa tilannetta sen suhteen, miten ja kuinka paljon yrittäjäansioita kannattaa nostaa.

Onko ohjelmisto hintaansa nähden rahanarvoinen? Tilitoimistolle, joka käsittelee useiden yritysten tulosta vuoden aikana, se on varmaankin sitä. Yksittäiselle yrittäjälle palvelussa saisi mielestäni olla samanlainen verolaskuri, kuten verottajan sivuilla. Tämä aiheuttaa kuitenkin helposti tukitapauksia yritykselle, joka hallinnoi ja kehittää ohjelmistoa. Ohjelmistosta on aikanaan ollut yrittäjämalli, mutta pienyrittäjien osaaminen on hyvin vaihtelevaa ja aiheuttaa paljon kysymyksiä palveluntarjoajalle. (Puhakka & Österman 2015)

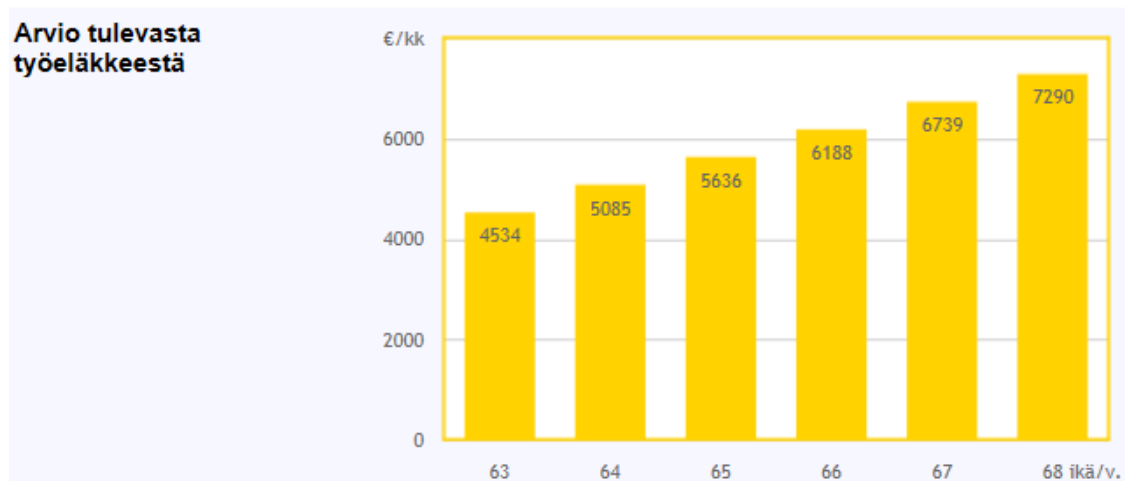
Kannattaako YEL-vakuutusta maksaa ensimmäisenä neljänä vuonna enemmän, kun maksu on alennettu?

Aloittava yrittäjä saa ensimmäisen neljän vuoden aikana 22 % alennuksen YEL-vakuutusmaksusta. Työtulon ja maksun suuruus on täysin lineaarinen vaihteluvälillä 7 502,14 - 170 375,0 euroa vuodessa. (Yrittäjän vakuutus perustuu YEL-työtuloon 2015.)

Voisiko aloittava yrittäjä sitten maksaa ensimmäisenä neljänä vuonna YEL-maksuja maksimimäärän mukaan ja tasata sen maksamalla seuraavana neljänä vuonna minimimaksuja? Teoriassa tämä on mahdollista, jos yrityksen talous sen kestää. Vakuutusyhtiö Elon mukaan se on mahdollista, mutta ei suositeltavaa ja tähän voisi puuttua myös Eläketurvakeskus, joka vahvistaa YEL-työtulon. (Kriikku, 2015.)

Asiaa voidaan tarkastella esimerkkilaskelmalla. Aloittava yrittäjä maksaa neljänä ensimmäisenä vuonna YEL-maksuja 170 375 euron mukaan, jolloin kuukausimaksu on 2 627 euroa kuukaudessa, kun maksetaan 12 kertaa vuodessa. Seuraavana neljänä vuonna yrittäjä maksaa YEL-maksut 7 502,14 euron vuosiansion mukaan, jolloin kuukausimaksu on 148 euroa kuukaudessa. Tässä on riskinä se, että YEL-maksun suuruus vaikuttaa sairauspäivärahaan, joka pienimmällä maksulla olisi vain 438 euroa kuukaudessa. Yrittäjä maksaisi tässä esimerkkilaskelmassa YEL-maksuja yhteensä 133 200 euroa kahdeksan ensimmäisen vuoden aikana ja saisi siitä eläkettä 3 805 euroa kuukaudessa 68 vuoden eläkeiässä. (YEL-laskuri 2015.)

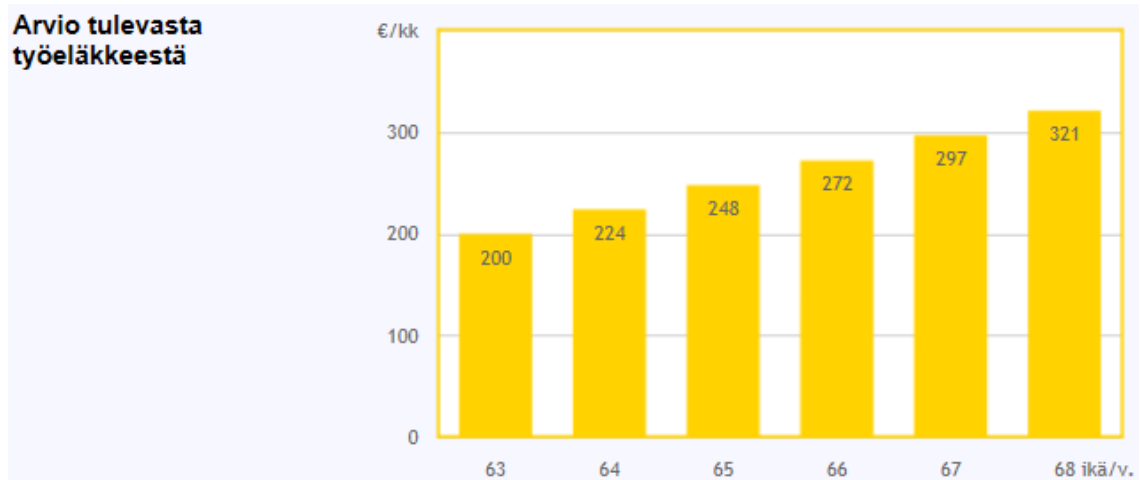
Ensimmäinen laskelma on tehty niin, että aloittava yrittäjä maksaa maksimisummaa YEL-vakuutukseen, koska neljänä ensimmäisenä vuonna hän saa siitä 22 % alennuksen.

Kuvio 3, eläke-ennuste eri ikänä alkaville eläkkeille maksimi YEL-maksuilla (YEL-laskuri 2015)

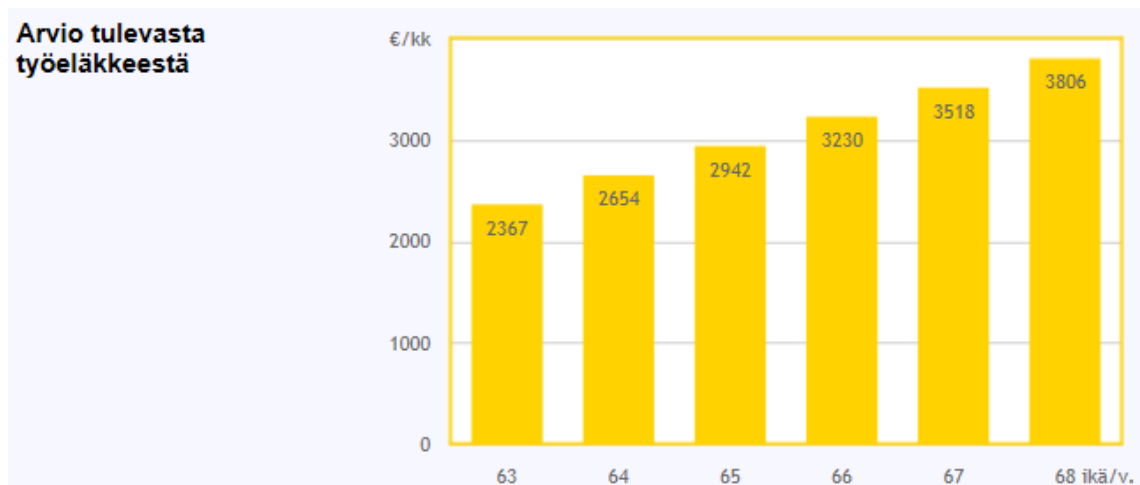
Toinen laskelma on tehty niin, että aloittavan yrittäjän maksuhojennus on päätynyt ja maksetaan vain minimisumma YEL-vakuutukseen.

Kuvio 4, eläke-ennuste eri ikänä alkaville eläkkeille minimi YEL-maksuilla (YEL-laskuri 2015.)

Arvioitaessa tulevan eläkkeen suuruutta esimerkiksi 68 vuoden eläkeiässä, on laskettava keskiarvo laskurin osoittamista eläkkeistä kyseisessä eläkeiässä ja se on 3 805 euroa kuukaudessa. Verrattaessa tätä siihen, että aloittava yrittäjä maksaa näiden tulojen keskiarvon (88 938,57 euroa vuodessa) mukaiseen tuloon perustuvaa eläkemaksua koko ensimmäisen kahdeksan vuoden ajan päästään seuraavaan eläkeennusteeseen. (YEL-laskuri 2015.)

Kuvio 5, eläke-ennuste eri ikänä alkaville eläkkeille kun YEL-maksu perustuu minimin ja maksimin keskiarvoon (88 938,57 euroa vuodessa). (YEL-laskuri 2015.)

Jotta laskelma voitaisiin optimoida, täytyy olettaa, että YEL-vakuutusmaksut pysyvät samana jälkimmäiset neljä vuotta ja yrittäjän maksu pysyy samana. Tällöin ensimmäisten vuosien maksu on 1 371 euroa kuukaudessa ja jälkimmäisten vuosien maksu 1 758 euroa kuukaudessa. YEL-maksuja yrittäjä maksaisi tässä vertailulaskelmassa ensimmäisen kahdeksan vuoden yrittämisen aikana 150 192 euroa. (YEL-laskuri 2015.)

Johtopäätös kahden erilaisen vertailulaskelman perusteella on se, että yrittäjän kannattaa maksaa yritystoiminnan aluksi lievästi enemmän YEL-maksuja ja vähentää maksumäärää sitten, kun neljän ensimmäisen vuoden alennus päättyy. Maksimia ja minimiä yrittäjän ei kannata ajatella käyttävänsä, koska silloin Kelan maksama sairauspäiväraha laskee jälkimmäisessä tapauksessa todella alas. Tämä voi johtaa yrittäjän taloudellisiin vaikeuksiin siinä tapauksessa, että yrittäjä sairastuu eikä voi enää harjoittaa ammattiaan. (Yrittäjän vakuutus perustuu YEL-työtuloon 2015.)

Kannattaako maksaa vapaaehtoisia eläkevakuutuksia mieluummin kuin lakisääteistä YEL- tai TyEL-vakuutusta?

Aikaisemmissa esimerkeissä on pohdittu sitä, kuinka paljon kannattaa maksaa lakisääteistä eläkevakuutusta. Yrittäjä voi vaihtoehtoisesti ajatella maksavansa vain vähän lakisääteistä eläkevakuutusta ja täydentää eläketurvaa vapaaehtoisella eläkevakuutuksella.

Erot lakisääteisissä ja vapaaehtoisissa eläkevakuutuksissa

1. Kelan sairauspäiväraha on sidottu YEL- tai TyEL-vakuutusmaksuun, joten maksamalla alemmaa lakisääteistä eläkevakuutusmaksua, alentuu mahdollinen sairauspäiväraha.
2. Mikäli yrittäjä menehtyy ehtimättä eläkkeelle, YEL- tai TyEL-vakuutuksen pääomat ja tuotot jäävät eläkejärjestelmään. Vapaaehtoisen eläkevakuutuksen pääoma on turvattu, mikäli se ei ole hävinnyt epäonnistuneissa sijoituksissa. Yrittäjän menehtyessä pääomat maksetaan sen mukaan mitä yrittäjä on määrännyt eläkevakuutussopimusta tehdessään eli tavallisesti perillisille.
3. Eläkkeen alkamisaika lakisääteisissä eläkevakuutuksissa on se, mikä on sillä hetkellä voimassa olevassa laissa säädetty. Vapaaehtoisissa eläkevakuutuksissa asia ei ole näin yksiselitteinen. Ryhmäeläkevakuutuksessa eläkeikä on huomattavasti alhaisempi, esimerkiyrittäjämme tapauksessa se voisi olla esimerkiksi 60 vuotta. Henkilökohtaisessa eläkevakuutuksessa ei tässä ole ratkaisevaa eroa verrattuna lakisääteiseen eläkevakuutukseen.

4. Vapaaehtoiseen eläkevakuutukseen kertyy säästöjä, mutta kun säästöt on maksettu eläkkeensaajalle, eläkettä ei enää makseta. Suurelta osin vapaaehtoisella eläkevakuutuksella vakuutetulle voi tulla epämiellyttävä yllätys eläkkeen alenemisen myötä myöhemmin, mikäli hän elää hyvin vanhaksi.

(Yrittäjän vakuutus perustuu YEL-työtuloon; Kriikku 2015.)

Jos yrittäjä maksaa YEL-maksuja 90 000 euron vuositulon mukaan 40 vuoden ajan ja arvo diskontataan 4 % vuosittaisen tuoton kanssa tulevaisuuteen, yhteensä pääomaa on kertynyt neljän prosenttiyksikön tuotolla kyseisenä aikana 2 024 163,99 euroa. Arvo ei ole tarkka, koska siihen vaikuttaa, milloin sijoitus tehdään ja kuinka usein vuosittain. Tässä esimerkissä sijoitus on tehty kerran vuodessa vuoden päätteeksi. Pyysin tälle laskelmalleni eläkevakuutusyhtiön vastaavaa laskelmaa, mutta se ei ollut julkinen.

Jos tälle pääomalle saadaan edelleen samaa neljän prosenttiyksikön vuosituottoa, tuotto on 80 966,56 euroa vuodessa ja kuukausille jaoteltuna se olisi 6 747,21 euroa kuukaudessa. Tätä lukemaa voisi verrata siihen, mitä sellainen yrittäjä saisi eläkettä, jolla olisi samat 40 vuotta yrittäjäuraa jäljellä. Summa on 3 854 euroa kuukaudessa jäädesään eläkkeelle 63 vuotiaana. Vastaavasti aloitteleva yrittäjä, joka tekisi 40 vuoden yrittäjäuran ja jäisi eläkkeelle 68 vuotiaana saisi 4 841 euroa kuukaudessa. Tästä laskelmasta on poistettu yrittäjän neljän ensimmäisen vuoden aikana saama 22 prosentin alennus YEL-maksusta.

On huomioitavaa että YEL-maksussa on muitakin asioita, kuin yrittäjän tuleva eläke. Näihin kuuluu Kelan sairauspäivärahamaksu ja muun muassa mahdollinen leskeneläke. (Nevalainen 2015.)

Kuinka paljon 8 500 euron vuosittainen sijoittaminen vapaaehtoiseen eläkevakuutukseen kerryttää eläkettä jos tätä maksaa 40-vuotias yrittäjä 20 vuoden ajan? Tähän ei ole yksiselitteistä vastausta. Ensiksi on huomioitava eläkevakuutukseen sijoittamisesta saatava verohyöty, koska sijoittaminen alentaa tuloveroa. Toiseksi on huomioitava mahdolliset rahaston vaihdot kesken sijoituskauden. Kolmanneksi on huomioitava eläkevakuuttajan ja rahaston kulut. Viides vaikuttava asia on rahastojen tuotto, alempi tuotto voi päätyä liki kokonaan eläkevakuuttajan ja rahastoyhtiön kuluihin. Kuudes vaikuttava seikka on verot sijoittamisen aikana ja sinä aikana kun vakuutettu nostaa eläkettä. Yhteenvetona tähän voisi sanoa, että sijoittaminen eläkevakuutuksen kautta

kannattaa, jos tulot olisivat muuten korkeat ja yrityksellä on vähän nettovarallisuutta. Suurempi nettovarallisuus mahdollistaisi alhaisemmin verotettujen osinkojen nostamisen. (Nevalainen 2015.)

Esimerkkilaskelma tuo selvästi esille, että yrittäjän jäädessä eläkkeelle, vuosittainen sijoitustuotto on selvästi suurempi kuin kuukausieläke. Tällöin pääomaa ei makseta yrittäjälle vaan eläke kertyy vuosittaisista sijoitustuotoista ja pääoma jää eläkejärjestelmään kartuttamaan muiden eläkkeitä.

Johtopäätökseni lakisääteisten ja vapaaehtoisen eläkevakuutusten järkevistä jakaumasta on, että lakisääteiseen eläkevakuutukseen kannattaa sijoittaa vain minimimäärä, joka riittää jokapäiväiseen toimeentuloon työuran päätyttyä. Vapaaehtoisilla eläkevakuutuksilla voi saada tuottoja, jotka ovat pääomaturvattuja kuolemantapauksen yhteydessä, eivätkä jää eläkejärjestelmään muiden hyödyksi.

6 Yrittäjähaastattelut

Osana tutkimustyötä oli hakea menestyneiltä osakeyhtiöiden omistajayrittäjiltä tai yrittäjäosakkailta vastauksia siihen, käyttävätkö he verosuunnittelun keinoja yrityksen ja henkilökohtaisen tulon suunnittelussa. Mitä luotoisetuja he yrityksessään käyttävät ja mitä he ajattelevat nykyisestä eläkejärjestelmästä? Samalla kysyttiin mielipidekysymyksinä sitä, mitä yrittäjät ajattelevat nykyisen eläkejärjestelmän tehokkuudesta. Eräs yritystutkimuksen kysymyksistä oli selvittää, onko julkisuudessa käyty keskustelu isojen yritysten verosuunnittelumahdollisuuksista johtamassa siihen, että pienyrityksetkin harakitsevat siirtävänsä toimintaa ulkomaille alhaisemman verotuksen takia.

Haastattelut tehtiin vuoden 2015 alkukuukausina. Kaikki kyselyt nauhoitettiin myöhempäälle analyysia varten. Yrittäjähaastattelun runko on liitteenä 1.

Yrittäjä 1

Yrittäjällä on toiminut yrittäjänä yli 10 vuotta ja hän on TyEL-vakuutettu. Yrittäjällä on kaupallinen koulutus.

Yrittäjä pitää asuntoetua kannattavana, mutta esimerkiksi autoetu ei ole hänen mielestään kannattava, koska omia ajoja yrittäjä ajaa niin vähän. Yritys tarjoaa kaikille työnte-

kijöille omistajat mukaan lukien liikuntaedun, matkapuhelinedun, lakisääteistä laajemman vakuutuksen sairauskuluihin ja lounasedun. Muita työsuhde-etuja, kuten työsuhdematkalippuja ei ole yrityksessä käytössä. Yrittäjä pitää kirjanpitäjänsä osaamista ja omaa osaamistaan verosuunnittelussa hyvänä ja saa kulloiseenkin verosuunnittelun kysymykseen kirjanpitäjältään tarvitsemansa vastaukset. Yrittäjä ei pidä vaihtoehtona sitä, että yritystoiminta siirrettäisiin ulkomaille. Yritys käyttää ryhmäeläkevakuutusta ja eläkeiäksi vakuutuksessa on määritelty 58 vuotta.

Yrittäjä ei usko, että lakisääteinen eläkejärjestelmä olisi riittävä, vaan sitä on täydennettävä vapaaehtoisilla eläkevakuutuksilla tai muilla säästöillä. Hänen mielestään eläkevaroja hoidetaan varsin tehokkaasti. Kuitenkin eläkevakuuttajien suuri määrä ja keskinäinen vastuu eivät edesauta eläkevarojen tehokkainta mahdollista hallintaa. Yrittäjän mielestä nykyistä verotasoa ei voida enää korottaa julkisen sektorin talouden tasapainottamiseksi, vaan se on tapahduttava kulujen leikkaamisella.

Viimeisenä haastattelussa yrittäjälle annettiin vapaa sana kertoa yritystutkimukseen liittyvistä asioista. Yrittäjän mielestä on mahdollista säilyttää nykyinen julkisten palvelujen taso alemmalla kustannustasolla, kunhan byrokratiaa karsitaan. Yrittäjä piti työttömän työnhakijan palkkaamisen kynnystä korkeana ja toivoi valtiolta siihen subventiota esimerkiksi alempina työnantajamaksuina ensimmäisen vuoden ajalle.

Yrittäjä ei kuulu mihinkään työttömyyskassaan, vaikka TyEL-vakuutettuna se olisi mahdollista. Hänen mielestään työttömyyskassojen ja ammattiliittojen maksujen vähennyskelpoisuus verotuksessa on kummallista ja ne ovat verrattavissa muihin vakuutuksiin, jotka eivät ole verotuksessa vähennyskelpoisia.

Työsuhdeasuntojen verotusarvot ovat yrittäjän mielestä epäreilut. Kun kaikilla pääkaupunkiseudun asuinhuoneistolla on vain neliömetreihin ja rakennusvuoteen perustuva verotusarvo, eriarvoiset asunnot tekevät toisista työsuhdeasunnoista erinomaisesti kannattavia ja toisista markkinahintatasoon nähden huonosti kannattavia. Vaihtoehtona yrittäjä näki esimerkiksi postinumeron perusteella määräytyvän verotusarvon. Keskustelussa käydyssä esimerkiasunnossa verotusarvo oli yrittäjän mielestä noin puolet todellisesta vuokrasta vastaavasta asunnosta.

Ennakkoverojen maksamista yrittäjä pitää haittana yritystoiminnalle. Yrittäjä joutuu maksamaan edellisen vuoden tuloksen perusteella ennakot, vaikka kuluvan vuoden

tuloksesta ei ole mitään tietoa. Ennakkoverojen muutosprosessia yrittäjä pitää hankalana. Yritys ei sido yrittäjän mielestä nyt tai tulevaisuudessa suuria määriä pääomia, joten palkan ja osinkojen määrä on haluttu pitää korkeana. (Yrittäjä 1, 2015)

Yrittäjä 2

Yrittäjä on YEL-vakuutettu ja on toiminut yrittäjänä yli neljä vuotta, mutta alle 10 vuotta. Yrittäjällä on kaupallinen koulutus.

Yrittäjä saa työsuhde-etuina matkapuhelimen, lounasedun ja liikuntaedun. Tämä noudattelee yleistä linjaa yrityksessä laajemminkin. Yleisesti työsuhde-etujen ottaminen on yrittäjän mielestä enemmän arvoasia kuin järkevää ansioiden kannalta. Autoetu yrittäjä ei halua, koska hänelle tulee niin paljon ajoja, että auto on vaihdettava vuosittain.

Yritys hoitaa kirjanpidon itse, mutta tilinpäätösvaiheessa käytetään tilitoimiston tuottamaa apua tarkistukseen. Nykyinen tilitoimisto ei auta yrittäjää eikä yritystä verosuunnittelussa. Yrittäjä ei pidä yrityksen sisällä olevaa osaamista kovin hyvänä verosuunnittelun. Yrittäjä ei ole pitänyt näitä asioita kovin tärkeinä, mutta tiedosti tarpeen tulevaisuudessa. Yrittäjä on valmis ostamaan verosuunnitteluun konsultointia, kunhan sopiva palveluntarjoaja löytyy.

Yrittäjän mielestä lakisääteinen eläkejärjestelmä ei ole riittävä. Eläkevakuutusyhtiöiden suurta määrää, keskinäisen kilpailun puutetta ja keskinäistä vastuuta yrittäjä pitää osoituksena tehottomuudesta. Yksi yhtiö voisi hoitaa asiat tehokkaammin ja olla voimakkaampi peluri esimerkiksi osakemarkkinoilla. Siihen, onko kyseisillä yhtiöillä hyvä asiantuntemus sijoitustoimintaansa, yrittäjä ei osannut ottaa kantaa.

Yrittäjä pitää yhteiskuntavastuuta tärkeänä asiana, mutta ei koe itse käyttävänsä julkisia palveluja juurikaan. Tämän vuoksi hänen mielestä veroja ei voida enää korottaa, vaan julkisen sektorin toimintaa on tehostettava ja palveluja karsittava.

Yrittäjä ei voi kuvitella siirtävänsä liiketoimintaa ulkomaille vähäisen verohyödyn vuoksi. Tulojen pitäisi moninkertaistua, että hän olisi tähän valmis. Yrittäjä pitää kuitenkin hyvänä Viron mallia, jossa yritys maksaa veroja vain siitä, mitä se jakaa omistajilleen. Yrittäjä pitää nykyistä Suomen osinkoveromallia monimutkaisena ja toteaa, että yritystoiminta on muuttunut osaksi globaalia taloutta, jossa yksittäinen maa ei voi verottaa

muista maista riippumatta mitä haluaa. Muun muassa osinkojen verotuksen kiristäminen voi saada aikaan entistä useamman yrityksen muuttamaan muuhun maahan.

Yritys ei käytä ryhmäeläkevakuutusta, mutta henkilökohtainen eläkevakuutus on kahdella henkilöllä, joista toinen on kyseinen yrittäjä. Yrittäjä on maksanut YEL-maksuja oman palkkansa mukaisesta summasta. Yrittäjä ei ole suunnitellut jäävänsä yrityksestä eläkkeelle, todennäköisempänä hän pitää yrityksen myyntiä kasvatettuaan sen riittävän suureksi. Yrittäjä toivoo voivansa lopettaa työuran ja jäävänsä eläkkeelle noin 55-vuotiaana. Yrittäjä arveli, että eläkeiän nouseminen johtaa siihen, että lakisääteistä eläkettä hän ei tule saamaan. (Yrittäjä 2, 2015)

Yrittäjä 3

Yrittäjä on toiminut yrittäjänä yli neljä vuotta, mutta alle 10 vuotta ja on YEL-vakuutettu. Yrittäjällä on kaupallinen koulutus.

Yrittäjä ottaa ainoana työsuhde-etuna matkapuhelinedun. Yrittäjä on harkinnut liikunta-edun käyttöönottoa yrityksessään ja tulee sen tekemään todennäköisesti lähiaikoina. Työsuhde-etuihin yrittäjä suhtautuu periaatteessa myönteisesti.

Yritys käyttää ulkopuolista kirjanpitäjää, mutta kirjanpitäjä ei ole aktiivisesti tuonut verosuunnittelun ideoitaan yrittäjälle. Yrittäjä arvelee, että kirjanpitäjän taidot verosuunnittelussa ovat kohtalaiset. Oma osaamistaan verosuunnittelussa yrittäjä ei pidä erityisen hyvänä. Yrittäjä on saanut vakuutusyhtiöiltä kaupallisia ehdotuksia, joita voidaan pitää verosuunnitteluohjeina. Yrittäjä ei ole käyttänyt maksullista verosuunnitteluneuvontaa, mutta olisi valmis ostamaan verosuunnitteluapua ja arveli, että verosuunnittelulla voisi helposti saada hänen nettotulonsa nousemaan. YEL-vakuutusta on maksettu kaavamaisesti samasta palkkatulosta koko yritystoiminnan ajan.

Yrittäjä ei ole suunnitellut omaa eläkkeelle jäämistään, vaikka vakuutusyhtiöt ovat tarjonneet erilaisia vapaaehtoisia eläkevakuutuksia. Yrittäjä on kuitenkin kiinnostunut asiasta ja harkitsee jonkinlaisen eläkevakuutuksen ottamista. Yrittäjä pitää poliittisille päätöksille alistettuja eläkkeitä epävarmoina, koska poliittinen päätös voi hänen mukaansa vaikuttaa suuresti aikanaan tulevaan lakisääteisen YEL-vakuutuksen mukaan maksettavaan eläkkeeseen.

Yrittäjä epäilee lakisääteisen eläkejärjestelmän riittävyttä, vaikkei vielä ole tehnyt vapaaehtoista eläkevakuutus sopimusta. Yrittäjän mielestä eläkevakuutusyhtiöt eivät hoida eläkevaroja asiantuntemuksella tai tehokkaasti. Hän kokee myös olevansa itse vastuussa eläkeaikojensa eläkkeestä, eikä odota sitä yhteiskunnalta. Yrittäjän mukaan yksi eläkeyhtiö voisi hoitaa asioita paremmin ja tehokkaammin ja saisi suuruudestaan etua sijoitustoiminnassa.

Yrittäjän mielestä nykyinen verotaso on maksimi ja julkisen talouden alijäämä pitää yrittää saavuttaa julkisia palveluja karsimalla. Yrittäjä ei koe, että liiketoiminnan siirtäminen ulkomaille olisi ratkaisu, jota hän voisi käyttää tulojen optimoinnissa. (Yrittäjä 3, 2015.)

Yrittäjä 4

Yrittäjäkokemusta yrittäjällä on takana yli neljä, mutta alle 10 vuotta. Yrittäjällä on tekninen koulutus.

Yrityksessä kaikilla on puhelinetu ja lounasetu, mutta ei muita etuja. Yrittäjän mielestä työsuhte-edut tuovat mukanaan byrokratiaa, jota hänen mielestään pitää välttää. Näytävän työsuhteauton hankkiminen yritykselle voisi myös aiheuttaa kateutta ja eriarvoistumista.

Yritys käyttää tilitoimistoa, mutta tekee itse varsinaisen kirjanpidon. Tilitoimiston rooli on konsultoida yritystä tilinpäätöksen yhteydessä jaksotukseen tai kirjaamiseen liittyvissä asioissa. Tilitoimisto ei huomioi yrittäjää tässä konsultoinnissa erityisesti, koska yrittäjä pyrkii pysymään tietoisena verolainsäädännöstä itse. Yrittäjän mielestä tilitoimiston osaaminen verosuunnittelussa ei ole kovin hyvää ja hän pitää tilintarkastajan osaamista asiassa parempana. Tilintarkastaja antaa yrittäjälle neuvoja, jotka voidaan käsittää verosuunnitteluohjeiksi. Yrittäjä kertoo, että hänellä on tiedonjanoa verosuunnitteluasioihin ja hän käyttää tiedon etsimiseen internetiä ja kollegoiden kokemuksia.

Yrittäjä pitää yleistä lakisääteistä eläkejärjestelmää jokseenkin luotettavana, vaikkei maksa YEL-maksuja kovin paljon. TyEL-vakuutettujen osalta hän pitää sitä onnistuneena. Yrittäjän mielestä eläkevarojen hoito ei ole kovin uskottavaa ja tehokasta. Puutteista huolimatta Suomen eläkejärjestelmä on yrittäjän käsityksen mukaan maailmalla arvostettu. Yrittäjä ei osannut sanoa, että onko Suomen eläkevarojen sijoitustoiminta

asiantuntevaa ja koki olevansa itse täysin vastuussa omista eläkkeistään. Eläkevarojen keskittämistä yhteen eläkeyhtiöön yrittäjä piti hyvänä asiana ja tehokkuutta lisäävänä keinona.

Yrittäjän mukaan julkisen talouden tasapainottamiseksi ei voida enää korottaa veroja, vaan leikkaukset on tehtävä julkisen talouden koneistosta. Byrokratian vähentäminen ja asioiden tekeminen yksinkertaisemmin mahdollistaisivat samojen palvelujen tuottamisen alemmilla kustannuksilla.

Yrittäjä kokee moraaliseksi velvoitteekseen pitää yrityksensä Suomessa, mutta harkitsee silti vaihtoehtoa, jossa osa yrityksestä olisi halvemman verotuksen maassa. Yrittäjä ei näe asialle eettistä estettä, kun maailma entisestään globalisoituu.

Yrittäjä on YEL-vakuutettu ja toivoo pääsevänsä eläkkeelle noin 60 vuotiaana tai pian sen jälkeen. Yrityksellä on käytössä yksilöllinen eläkevakuutus, johon yrittäjä kuuluu. YEL-vakuutusmaksuja yrittäjä sanoo maksavansa vain vähän ja keräävänsä itse varat jolla elää työuransa jälkeen. (Yrittäjä 4, 2015)

Yrittäjä 5

Yrittäjä on YEL-vakuutettu ja työskennellyt yli 10 vuotta yrittäjänä. Yrittäjällä on tekninen koulutus.

Yrittäjällä on vapaa autoetu, matkapuhelinetu, lakisääteistä laajempi työterveyshuolto ja liikuntaetu. Myös muita etuja osana palkkaa on harkittu. Yrittäjä pitää työsuhde-etujen antamista ja ottamista byrokratian lisäämisenä, jota pitää välttää. Työterveyshuolto on järjestetty vakuuttamalla avainhenkilöt vapaaehtoisilla tapaturma- ja sairausvakuutuksilla.

Yrityksellä on ulkoistettu kirjanpito ja kirjanpitäjä auttavat verosuunnittelussa. Verosuunnittelua tekevä kirjanpitäjä ei huomioi kuitenkaan yrittäjää yhdessä yrityksen kanssa. Yrityksellä on myös oma taloudesta vastaava henkilö. Yrityksellä on ulkopuolinen hallituksen puheenjohtaja, jolla on laajaa kokemusta talouden pidosta ja hän auttaa yrittäjää verotukseen liittyvissä kysymyksissä. Yrittäjä ei koe omaa osaamista verosuunnittelussa kovin hyväksi. Erillistä konsultointia verosuunnittelussa yrittäjä ei ole ostanut, mutta sitä on tarjottu yritykselle. Yrittäjä ei ole kuullut verkkopalveluista, jotka

avustavat verosuunnittelussa. Yrittäjä pitää mahdollisena, että hän ostaa verosuunnittelukonsultointia ja on valmis maksamaan saadusta hyödystä osuuden.

Yrityksellä on käytössä eläkevakuutukset avainhenkilöille. Yrittäjä ei ollut varma, onko kysymyksessä yksilöllinen vai ryhmäeläkevakuutus. Yrittäjä kokee, että eläkeikä on vielä niin kaukainen asia, että hän ei muistanut sopimuksen eläkeikärajaa. Yrittäjä on maksanut YEL-vakuutusmaksuja tasaisesti välittämättä aloittelevan yrittäjän 22 prosentin alennuksesta yrittäjäuran neljän ensimmäisen vuoden aikana.

Yrittäjä ei usko lakisääteisen eläkejärjestelmän riittävyYTEEN ja pitää eläkevarojen hoitoa välinpitämättömänä omiin kokemuksiinsa perustuen. Eläkevarojen hoidossa hänen mielestä ei ole havaittavissa myöskään riittävää asiantuntemusta. Yrittäjä haluaisi nähdä kilpailua eläkevakuutusyhtiöiden välillä ja kokee olevansa itse vastuussa tulevasta eläkkeestä.

Yrittäjä kokee nykyisen verorasituksen olevan maksimaalinen, mutta pitää julkisten palvelujen määrää sopivana. Yrittäjä kokee, että samat julkiset palvelut voitaisiin tuottaa paljon alemmilla kustannuksilla ja byrokratialla.

Yrityksellä on eettiset arvot, jotka eivät sallisi yrityksen muuttaa verotussyistä ulkomaille. Jos yrittäjä perustaisi uuden yrityksen, ulkomaille sijoittumista hän tulisi harkitsemaan. Yrittäjä ei koe Suomea erityisen yrittäjäystävälliseksi.

Yrittäjä kokee, että yrittäjäperheiden jälkeläiset ovat usein itsekin yrittäjiä. Yrittäjän on kestettävä epävarmuutta ja julkinen sektori ei tue tätä millään tavoin toisin kuin palkansaajana oltaessa. (Yrittäjä 5, 2015.)

Bronex Software Oy

Varsinaisten yrittäjähaastattelujen lisäksi haastattelin Bronex Softwaren yrittäjiä, jotka kehittävät verojen optimointiin tarkoitettua Profit Hunter -ohjelmistoa. Yritys on Espoolainen pienyritys ja eroaa muista haastatelluista yrityksistä siinä, että yritys on perehtynyt liiketoimintansa vuoksi erittäin syvällisesti yritysverotukseen. Heidän ohjelmistollaan voidaan tehdä verotuksen optimointia niin yrittäjän kuin yrityksen näkökulmasta.

Yrittäjät pitävät verotuksen muutoksia haitallisina yrittäjille siinä mielessä, että ennustettavuus kärsii. Nykyinen verotus on heidän mukaansa sen verran monimutkainen kokonaisuus, että keskivertoyrittäjä ei voi saada enää taulukkolaskentaa apuna käyttäen kovin hyvää lopputulosta verotuksessa. Yrittäjän verotuksessa olisi aina huomioitava yrittäjä ja yritys yhdessä ja siihen monella tilitoimistolla ei ole osaamista. Usein on niin, että kirjanpitäjä, tilintarkastaja ja yrittäjä eivät yhdessäkään omaa riittävää tietämystä tästä kokonaisuudesta. Oleellisena asiana yrittäjät pitävät nettovarallisuuden kerryttämistä yritykseen, koska se mahdollistaa alhaisemmalla verotuksella verotettujen osinkojen nostamisen.

Vuoden 2014 verouudistus, jossa muuan muassa laskettiin yritysverotus 24,5 prosentista 20 prosenttiin on heidän mukaansa nostanut useissa yrityksissä veroja. Yrittäjien mukaan verotus ei kannusta yrittäjää työllistämään ja maksamaan veroja. Joissakin tapauksissa henkilöyhtiö olisi nykyisin edullisempi verotuksen kannalta kuin osakeyhtiö. Profit Hunter -ohjelmistolla voi myös vertailla saman yrityksen verotusta eri yhtiömuodoilla.

Yrittäjien mukaan vanhat puheet verovapaista osingoista olisi nyt syytä viimeistään unohtaa. Yrittäjä voi nostaa monissa tapauksissa palkkatuloja usein alhaisemmalla veroprosentilla kuin osinkoja. Kokonaisuus on vaikea huomioida, koska muuttavana tekijänä on se, että mitä palkan eri tavoin nostaminen maksaa yhtiölle.

Valtiovallan esittämissä esimerkkilaskelmissa on ollut kahden miljoonan euron nettovarallisuuden omistava yritys, joka voi maksaa osinkoja alhaisilla veroilla. Joissain tapauksissa esimerkit varmaan pitävätkin paikkaansa, mutta esimerkit eivät ole reaali maailmasta. On erittäin poikkeuksellista, että aloittavalla yrityksellä olisi juurikaan nettovarallisuutta.

Eläkevakuutukset ovat niitä myyville vakuutusyhtiöille hyvää liiketoimintaa. Lakisääteisiin TyEL-vakuutuksiin sijoittamista vastaan ei voi taistella, mutta vapaaehtoiset eläkevakuutukset ovat eri asemassa. Lakisääteisiin Eläkevakuutuksiin sijoitettua pääomaa ei saa koskaan takaisin, vaan se kertyy toisten eläkkeensaajien eduksi.

Lakisääteiset eläkevakuutukset on alistettuja poliittisille päätöksille ja mikäli eläkevarat ovat vähissä, eläkkeitä voidaan joutua leikkaamaan. Sen sijaan vapaaehtoisissa eläkevakuutuksissa pääomat ovat turvattuja, mikäli sijoitustoiminta ei hukkaa niitä.

Yrittäjät pitivät nykyistä eläkevakuutusmallia liaksi lakiin sidottuna, koska kaikki varat menevät eläkevakuutusyhtiöille joka tapauksessa. Periaatteessa avoimessa kilpailussa yrittäjän pitäisi voida sijoittaa ja hallinnoida eläkesijoituksiaan miten itse haluaa, vaikka ostamalla kivitaloja ja vuokraamalla niitä eteenpäin. Ainoana rajoituksena pitäisi olla että sijoitukset olisivat pysyviä ja käytettävissä vasta eläkeiässä. Eläkevakuutusyhtiöiden rinnalle pitäisi saada lisää vaihtoehtoja, mutta poliittinen tahto asiaan on puuttunut.

Yrittäjät pitivät huolestuttavana sitä, että enemmän ja enemmän yrityksiä siirtyy halvemman verotuksen maihin. Vuosittain tuhansien yritysten emoyhtiö siirtyy ulkomaille, mutta jatkaa liiketoimintaa Suomessa niin kuin ennenkin. Suomen ongelmat liittyvät siihen, että koska enää ei voida devalvoida, pitäisi hintoja laskea. Koska hintoja ei voida laskea, pitäisi palkkoja laskea. Mutta palkkojen laskemista ei voida tehdä työsopimusten vuoksi. Tämä johtaa siihen, että palkkasummaa alennetaan vähentämällä työntekijöitä.

Tilitoimistojen osaaminen on vaihtelevaa eikä se ole riippuvaista yhtiön koosta tai kuinka suureen konserniin se kuuluu. Aikanaan tilitoimistot sanoivat, että yrityksen talouden optimointi ei kuulu heille, mutta nyt tilanne on muuttunut. Vielä on toivottavaa siinä suhteessa, että tilitoimistot huomioisivat enemmän sekä yritystä että yrittäjää yhdessä. (Puhakka & Österman 2015.)

Päätelmä yrittäjähaastatteluista

Yrittäjät suhtautuvat melko varauksellisesti työsuhde-etuihin, työsuhdeautoa esimerkiksi ei ollut haastatteluista yrittäjistä kuin yhdellä. Kuitenkin Suomessa on tilastojen mukaan yli 70 000 henkilöä, jolla on vapaa autoetu tai auton käyttöetu. Matkapuhelinetu oli kaikilla yrittäjillä ja kahdenkymmenen euron verotusarvon suuruutta kukaan ei kyseenalaistanut. Yrittäjän uran valitseminen on tietynlainen päätös siitä, että on sidostunut tavoitettavissa.

Yrittäjät eivät joko osaa tai eivät ole havainneet hyväksi käyttää eläkevakuutuksien tuomia mahdollisuuksia kovinkaan paljon, vaikka pitävät omaa osaamistaan verosuunnittelussa vähintään keskinkertaisena. Se voi johtua myös eläkevakuutusyhtiöiden epäonnistuneesta markkinoinnista.

Kukaan yrittäjistä ei tiennyt, että on olemassa verkkopalveluja, joilla voi tehdä verosuunnittelua. Myöskään verosuunnittelua pienyrittäjille tarjoavia yrityksiä ei osattu nimetä. Yrittäjät vaikuttavat olevan tässä asiassa melko omatoimisia, he ottavat itse asioista selvää tai käyttävät omia sidosryhmiään taitavasti oman tietämyksensä lisäämiseen.

Julkisuudessa on ollut ihmettelyä, että yrittäjät eivät maksa riittävän suuria YEL-vakuutusmaksuja ja kertynyt eläke jää vähäiseksi. Haastatellut yrittäjät kokevat, että eläkevakuutuksista ei saa hintaan nähden riittävää eläkettä. Tämä ei tietysti koske yrittäjiä, jotka ovat TyEL-vakuutettuja ja maksavat lakisääteisen summan palkastaan kuukausittain.

Yrittäjät eivät käytä riittävästi verosuunnittelun mahdollisuuksia, mutta poikkeuksiakin on. Yrittäjäuran pituus näyttää tuovan haastatelluissa yrittäjissä lisää osaamista aiheeseen, mikä sinänsä ei ole yllättävää.

Yrittäjät eivät ole kansainvälisen verokilpailusta huolimatta siirtämässä toimintaa helposti ulkomaille, vaikka joillakin haastatelluista yrityksistä olisi siihen periaatteessa mahdollisuus. Asiaa oli kuitenkin mietitty kaikissa haastatelluissa yrityksissä.

Yrittäjät eivät usko nykyisen lakisääteisen eläkejärjestelmän olevan riittävä, mutta säästäminen 'pahan päivän varalle' tapahtuu henkilökohtaista omaisuutta kartuttamalla. Yrittäjät eivät ole pyrkineet kasaamaan sijoitusomaisuutta yrityksen alle, vaan kartuttavat tuloistaan mieluummin omaa henkilökohtaista omaisuutta. Jotkut yrittäjät pitivät sijoitusomaisuutta hankalana, jos yritys joskus myydään. Tässä ei selvästi ollut huomioitu sitä, että yrityksestä voidaan myydä pelkkä liiketoiminta.

Kaikki haastatellut yrittäjät olivat sitä mieltä, että julkista taloutta ei voida tasapainottaa enää lisäämällä veroja. Ainoana keinona nähtiin menojen, byrokratian tai julkisten palvelujen leikkaukset. Yrittäjät eivät koe käyttävänsä paljonkaan julkisia palveluita, vaikka maksavat omasta mielestään merkittävän määrän veroja.

7 Pohdinta ja johtopäätökset

Alusta asti oli varsin selvää, että ei ole mahdollista löytää yhtä vastausta, mitä yrittäjän tulee tehdä, jotta yrittäjätulo olisi mahdollisimman suuri. Asiat ovat tapauskohtaisia,

johon vaikuttavat yrityksen menestys, yrityksen pääomarakenne, yrittäjän henkilökohtaiset tavoitteet ja monet muut seikat näistä tärkeimmät mainitakseni.

Yrittäjä voi käyttää harkiten työsuhde-etuja osana palkkaa, harvoja verottomia työsuhde-etuja kannattaa käyttää kaikissa tapauksissa. Näitä ovat muun muassa henkilöstön liikuntaetu, lakisääteistä laajempi työterveyshuolto ja laajakaistaetu. Kahta ensin mainittua koskee sääntö, että sama etu on tarjottava koko henkilöstölle, joka saattaa yritysköön kasvaessa muodostua esteeksi.

Asuntoedun verotusarvon määräytyminen ei ole tasapuolista. Saman kaupungin tai kunnan alueella olevien asuntojen hinta voi helposti olla sijainnista, kunnosta ja muista seikoista johtuen olla kolminkertainen toiseen nähden. Verottaja käsittelee nämä kuitenkin samalla asuntoedun verotusarvolla. Asuntoetua harkitessa asunto kannattaa vuokrata yritykselle vapailta markkinoilta, koska taseessa oleva ja yrittäjän käytössä oleva asunto vähennetään nettovarallisuudesta. Tällä on merkitystä osinkojen verotuksessa. Kannattavin asunto on pieni keskustassa sijaitseva asunto, koska sellaisen verotusarvo voi olla noin puolet käyvästä vuokrasta.

Lakisääteinen YEL-vakuutusmaksu ja siitä aikanaan saatava poliittisille päätöksille alistettu eläke eivät saaneet opinnäytetyön tekijää vakuuttumaan sen kannattavuudesta. Laskelmien mukaan maksetut pääomat ovat niin suuret, että tuotot ylittävät maksut ja varsinaiset pääomat jäävät kartuttamaan eläkejärjestelmää ja muita eläkkeensaajia. Oma kysymyksensä olisi, että kuinka paljon maksetusta YEL-vakuutusmaksusta on Kelan sairauspäivärahan osuus ja olisiko lopputulos erilainen, jos laskelman voisi tehdä ilman Kelan sairauspäivärahan osuutta.

Eläkevakuutuksia tarkasteltaessa yksinyrittäjät ovat hyvin eriarvoisessa asemassa verrattuna yrittäjiin, joita on vähintään kaksi yrityksessä. Ryhmäeläkevakuutuksen eläkeiän alaraja yhdessä esimerkkiyrityksessä oli 58 vuotta, kun taas henkilökohtaisen eläkevakuutuksen eläkeikäraja on esimerkiksi 68 vuotta. Lisäksi ryhmäeläkevakuutuksesta voi eläkkeen nostaa esimerkiksi kahdessa vuodessa, kun henkilökohtaisen eläkevakuutuksen nostoaika on vähintään 10 vuotta. Ryhmäeläkevakuutus näyttää olevan liki ainoa keino alentaa eläkeikää, kun taas henkilökohtainen eläkevakuutus mahdollistaa suuremman eläkkeen eläkeaikana. Moni yrittäjä jää tuskin eläkkeelle 58 vuotiaana, mutta tietoisuus siitä, että olisi mahdollista jäädä eläkkeelle, olisi tavoiteltavampi asia.

Eläkelakien muutokset lisäävät vaikeutta niin yrittäjän kuin palkansaajankin eläkesuunnitteluun. Vuonna 2014 voimassa ollut ”superkarttuma” on vuonna 2015 poistettu ja tällä on merkittävä vaikutus siihen, miten eläkettä kannattaa suunnitella. Onko vapaaehtoisten eläkevakuutuksien maksaminen järkevää, jos se alentaa varsinaista työeläkettä, jää tässä opinnäytetyössä selvittämättä.

Yksi askarruttaneista kysymyksistä oli kannattaako yrittäjän kerätä sijoitusomaisuutta yritykseen, jos sille ei ole liiketoiminnallista tarvetta? Haastateltujen yrittäjien mielestä tämä ei ole järkevää. Ainoa tätä puoltava seikka on se, että se voi mahdollistaa työnteon vähentämisen, kun eläkeikä alkaa lähestyä. Viron verotusmalli, jossa veroja maksetaan vain yrityksestä ulosmaksetusta pääomasta, tekisi tämän paremmin kannattavaksi. Aika näyttää meneekö Suomen verotus myös tähän suuntaan. Pidän tätä kuitenkin järkevänä tietyissä rajoissa, koska tämä mahdollistaa yrittäjälle työnteon vähentämisen, vaikka yrittäjä ei vielä jäisikään varsinaiselle eläkkeelle. Se, että kerää varoja yritykseen ja maksaa ne myöhemmin palkkana, on kuitenkin Suomessa raskaasti verotettua. Yritys maksaa nykyisillä laeilla voitoista 20 % veroja ja tulevaisuudessa voittovarojen maksaminen palkkana johtaa ansiotulojen normaaliin verotukseen. Pienyrittäjä ei voi kirjanpidon varauksilla siirtää tulon ilmoittamista tuonnemmaksi.

Osaavatko yrittäjät käyttää verosuunnittelukonsultointia tai siihen suunniteltuja ohjelmistoja? Eivät osaa, mutta tutkimuksesta ei selviä, käyttävätkö niitä heidän tilitoimistonsa.

Verotuksen ja eläkelakien usein tapahtuva muuttuminen tekee tulevaisuuden suunnittelun vaikeaksi yrittäjille. Toisaalta verotuksen monimutkaisuus nykyisellään mahdollistaa tämän aihealueen konsultointiin ja ohjelmistoihin liittyvää liiketoimintaa. Yksinkertaisempi verotusmalli tekisi tämän tarpeettomaksi.

Opinnäytetyön tarkoituksena ei ollut antaa yrittäjille keinoja kiertää veroja. Tarkoitus oli selvittää, mitä aloittelevan yrittäjän pitää tietää asioista, joiden parissa hän ei välttämättä ole joutunut aikaisemmin tekemisiin. Taattu toimeentulo niin yrittäjyysaikana kuin sen jälkeen on koko yhteiskunnan etu.

Lähteet

Anonyymi yrittäjähaastattelu. Yrittäjä 1, 19.1.2015, Helsinki.

Anonyymi yrittäjähaastattelu. Yrittäjä 2, 20.1.2015, Vantaa.

Anonyymi yrittäjähaastattelu. Yrittäjä 3, 24.2.2015, Helsinki.

Anonyymi yrittäjähaastattelu. Yrittäjä 4, 5.2.2015, Vantaa.

Anonyymi yrittäjähaastattelu. Yrittäjä 5, 5.3.2015, Espoo.

Europark 2015. www.europark.fi/p-forum-helsinki/ Luettu 28.3.2015.

Executive Ordinance Oy 2015. www.verosuunnittelu.fi. Luettu 22.3.2015.

Helpten Oy. www.helpten.fi, Luettu 15.3.2015.

Julkisesti noteerattu yhtiö. Verohallinto 6.4.2011. [www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Sanasto/Julkisesti_noteerattu_yhtio\(13392\)](http://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Sanasto/Julkisesti_noteerattu_yhtio(13392)). Luettu 8.2.2014.

Jäsenmaksu. IAET-kassa 2015.

www.iaet.fi/index.php?option=com_content&view=article&id=145%3Ajaesenmaksu&catid=47&Itemid=70&lang=fi. Luettu 28.3.2015.

Jäsenmaksulaskuri. Suomen yrittäjien työttömyyskassa, laskurit.

www.syt.fi/index.php/fi/liittyminen-ja-jasenyys/jasenmaksulaskuri. Luettu 7.3.2015.

Kenelle YEL-vakuutus? Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Etera 2015, Helsinki.

www.etera.fi/yrittaja/yel/?WT.mc.id=yrittajat&WT.srch=1. Luettu 4.5.2015

Kriikku Minna. Myyntipäällikkö. Varainhoito- ja eläkepalvelut. Henki-Fennia. Haastattelu 3.2.2015.

Kuntien ja seurakuntien tuloveroprosentit vuonna 2014. Verohallinto 26.11.2013.

www.vero.fi/fi-

[FI/Syventavat_veroohjeet/Verohallinnon_paatokset/Kuntien_ja_seurakuntien_tuloveroprosenti\(30240\)](http://FI/Syventavat_veroohjeet/Verohallinnon_paatokset/Kuntien_ja_seurakuntien_tuloveroprosenti(30240)). Luettu 25.1.2014.

Lounaseteleillä ei kohta enää ruokita perhettä. Saarinen Merja, 2013. Talouselämä 15.11.2013. Talentum Oyj. Helsinki.

www.talouselama.fi/uutiset/lounaseteleilla+ei+kohta+enaa+ruokita+perhetta/a2215600. Luettu 21.1.2014

Luotoisedut verotuksessa. Verohallinto 9.12.2013. www.vero.fi/fi-

[FI/Syventavat_veroohjeet/Ennakkoperinta/Luotoisedut_verotuksessa\(30393\)](http://FI/Syventavat_veroohjeet/Ennakkoperinta/Luotoisedut_verotuksessa(30393)). Luettu 21.1.2014.

Max Technologies Oy. www.maxtech.fi. Luettu 15.3.2015.

Muutoksia yritysverotukseen 1.1.2014, Verohallinnon tiedote. 19.11.2013.

[www.vero.fi/fi-FI/Muutoksia_yritysverotukseen_112014\(30153\)](http://www.vero.fi/fi-FI/Muutoksia_yritysverotukseen_112014(30153)) . Luettu 13.3.2015.

Nevalainen Pekka 2015. Tuotepäällikkö. Henki-Fennia. Haastattelu 27.3.2015.

Osinkotulojen verotus 2011-2014. Syventävät vero-ohjeet. Verohallinto. Julkaistu 25.8.2011 - 13.11.2014

www.vero.fi/fi-

[FI/Syventavat_veroohjeet/Verohallinnon_ohjeet/2011/Osinkotulojen_verotus\(17895\)](http://FI/Syventavat_veroohjeet/Verohallinnon_ohjeet/2011/Osinkotulojen_verotus(17895))

www.vero.fi/fi-

[FI/Syventavat_veroohjeet/Verohallinnon_ohjeet/2012/Osinkotulojen_verotus\(19821\)](http://FI/Syventavat_veroohjeet/Verohallinnon_ohjeet/2012/Osinkotulojen_verotus(19821))

www.vero.fi/fi-

[FI/Syventavat_veroohjeet/Verohallinnon_ohjeet/2013/Osinkotulojen_verotus\(27842\)](http://FI/Syventavat_veroohjeet/Verohallinnon_ohjeet/2013/Osinkotulojen_verotus(27842))

www.vero.fi/fi-

[FI/Syventavat_veroohjeet/Elinkeinoverotus/Osakkeet_osingot_ja_peitelty_osingonjako/Osinkotulojen_verotus\(34928\)](http://FI/Syventavat_veroohjeet/Elinkeinoverotus/Osakkeet_osingot_ja_peitelty_osingonjako/Osinkotulojen_verotus(34928)). Luettu 14.3.2015.

Osinkotulojen verotus - saajana omistajayrittäjä. Verohallinto 1.1.2014. www.vero.fi/fi-

[FI/Syventavat_veroohjeet/Elinkeinoverotus/Osakkeet_osingot_ja_peitelty_osingonjako/Osinkotulojen_verotus__saajana_omistajay\(15396\)](http://FI/Syventavat_veroohjeet/Elinkeinoverotus/Osakkeet_osingot_ja_peitelty_osingonjako/Osinkotulojen_verotus__saajana_omistajay(15396)). Luettu 19.1.2014.

Osingot. Verohallinto 12.5.2014. [www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Henkiloasiakkaan_tuloverotus/Korot_ja_osingot/Osingot\(30757\)](http://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Henkiloasiakkaan_tuloverotus/Korot_ja_osingot/Osingot(30757)). Luettu 28.3.2015.

Osingot listaamattomasta yhtiöstä. Verohallinto 2.1.2015. [www.vero.fi/fi-FI/Henkiloasiakkaat/Sijoitukset/Osakkeet_ja_osingot/Osingot_listaamattomasta_yhtiosta\(11937\)](http://www.vero.fi/fi-FI/Henkiloasiakkaat/Sijoitukset/Osakkeet_ja_osingot/Osingot_listaamattomasta_yhtiosta(11937)). Luettu 28.3.2015.

Peitelty osinko. Verohallinto 1.10.1999. [www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Elinkeinoverotus/Osakkeet_osingot_ja_peitelty_osingonjako/Peitelty_osinko\(10209\)](http://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Elinkeinoverotus/Osakkeet_osingot_ja_peitelty_osingonjako/Peitelty_osinko(10209)). Luettu 8.2.2014.

Profit Hunter ohjekirja. Bronex Software 2014. Espoo. www.bronex.fi/. Luettu 27.1.2015.

Puhakka, Tommi & Österman Jari. Bronex Software. Haastattelu 27.1.2015.

Päivärahalaskuri. Suomen yrittäjien työttömyyskassa. www.syt.fi/index.php/fi/paivarahalaskuri. Luettu 7.3.2015.

Sairaan lapsen hoitoetu. Verohallinto 4.12.2012. [www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Henkiloasiakkaan_tuloverotus/Sairaan_lapsen_hoitoetu\(25354\)](http://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Henkiloasiakkaan_tuloverotus/Sairaan_lapsen_hoitoetu(25354)). Luettu 28.3.2015.

Syventävät vero-ohjeet. Sanasto. Luotoisetu. Verohallinto 6.4.2011 www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Sanasto/Luontoisetu%2813425%29. Luettu 9.2.2014

Syventävät vero-ohjeet. Sanasto. Omistajayrittäjä. Verohallinto 6.4.2011. [www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Sanasto/Omistajayrittaja\(13455\)](http://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Sanasto/Omistajayrittaja(13455)). Luettu 8.2.2014.

Syventävät vero-ohjeet. Sanasto. Osinko. Verohallinto 6.4.2011 www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Sanasto/Osinko%2813754%29. Luettu 28.3.2015.

Syventävät vero-ohjeet. Sanasto. Yrittäjäosakas. Verohallinto 6.4.2011.

[www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Sanasto/Yrittajaosakas\(13581\)](http://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Sanasto/Yrittajaosakas(13581)). Luettu 8.2.2014.

Tuloverolain alaiset korkotulot. Verohallinto 1.1.2012. [www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Henkiloasiakkaan_tuloverotus/Tuloverolain_alaiset_korkotulot\(25154\)](http://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Henkiloasiakkaan_tuloverotus/Tuloverolain_alaiset_korkotulot(25154)). Luettu 19.1.2015.

Työnantajan järjestämä terveydenhuolto. Verohallinto 26.3.2013. [www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Henkiloasiakkaan_tuloverotus/Palkka/Tyonantajan_jarjestama_terveydenhuolto\(25349\)](http://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Henkiloasiakkaan_tuloverotus/Palkka/Tyonantajan_jarjestama_terveydenhuolto(25349)) Luettu 19.1.2014.

Työnantajan ottamat vapaaehtoiset eläkevakuutukset. Verohallinto 24.3.2010. [www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Elinkeinoverotus/Tyonantajat_ja_tyontekijat/Tyonantajan_ottamat_vapaaehtoiset_elakev\(12314\)](http://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Elinkeinoverotus/Tyonantajat_ja_tyontekijat/Tyonantajan_ottamat_vapaaehtoiset_elakev(12314)). Luettu 28.3.2015.

Työntekijän eläkevakuutukset. Fennia 2015. Ryhmäeläkevakuutukset <http://www.fennia.fi/Yritykset+ja+yritt%C3%A4j%C3%A4t/Vakuutukset/Ty%C3%B6ntekij%C3%A4n+el%C3%A4kevakuutukset/p1351236986714?packedargs=locale%3D1351236282049>. Luettu 28.3.2015.

Työntekijän eläkevakuutus – TyEL. Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Etera, Helsinki. www.etera.fi/tyonantaja/tyel; www.etera.fi/yrittaja/yel. Luettu 22.3.2015.

Työntekijän omaehtoinen liikunta- ja kulttuuritoiminta verovapaana etuna. Verohallinto 30.12.2008. [www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Elinkeinoverotus/Tyontekijan_omaehtoinen_liikunta_ja_kult\(9989\)](http://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Elinkeinoverotus/Tyontekijan_omaehtoinen_liikunta_ja_kult(9989)). Luettu 19.1.2014,

Verohallinnon tilastoja: Ennakkotietoa henkilöasiakkaiden tuloista, kustannusten korvauksista ja luontoiseduista 2012 .Verohallinto 24.6.2013. [www.vero.fi/fi-FI/Tietoa_Verohallinnosta/Tilastoja_ja_tutkimuksia/Tuloverotilastoja/Verohallinnon_tilastoja_Ennakkotietoa_he\(27614\)](http://www.vero.fi/fi-FI/Tietoa_Verohallinnosta/Tilastoja_ja_tutkimuksia/Tuloverotilastoja/Verohallinnon_tilastoja_Ennakkotietoa_he(27614)). Luettu 19.1.2014.

Verohallinnon päätös vuodelta 2014 toimitettavassa verotuksessa noudatettavista luontoisetujen laskentaperusteista. Verohallinto 29.11.2013. www.vero.fi/fi-

FI/Syventavat_veroohjeet/Verohallinnon_paatokset/Verohallinnon_paatos_vuodelta_2014_toimi(30339). Luettu 25.1.2014.

Veron kiertämissäännöksen soveltaminen. Verohallinto 24.10.2014. [www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Henkiloasiakkaan_tuloverotus/Veron_kiertamissaannoksen_soveltaminen\(34717\)](http://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Henkiloasiakkaan_tuloverotus/Veron_kiertamissaannoksen_soveltaminen(34717)). Luettu 4.5.2015

Veroprosenttilaskuri 2014. Verohallinto 2014. prosentti.vero.fi/VPL2014/Sivut/Henkilotiedot.aspx. Luettu 28.2.2015.

Verotus suosii yritysten verosuunnittelua. Boxberg Katja 2015. Helsingin Sanomat 28.2.2015, B 10.
Luettu 28.2.2015.

Verosuunnittelua vai veron kiertämistä. Verohallinto 20.3.2013. [www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Henkiloasiakkaan_tuloverotus/Verosuunnittelua_vai_veron_kiertamista\(25771\)](http://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Henkiloasiakkaan_tuloverotus/Verosuunnittelua_vai_veron_kiertamista(25771)). Luettu 8.2.2014.

YEL-laskuri. Vakuutusyhtiö Elo 2015., <http://www.elo.fi/yrittaja/yel-laskuri>. Luettu 17.1.2015.

Yksilöllinen eläkevakuutus ja PS-sopimus pääomatulon piirissä. Eläketurvakeskus 2.2.2015.
www.etk.fi/fi/service/yksil%C3%B6llisten_el%C3%A4kkeiden_verotus/270/yksil%C3%B6llisten_el%C3%A4kkeiden_verotus. Luettu 28.3.2015.

Yritykset. Tilastokeskus 2001-2013. www.stat.fi/tup/suoluk/suoluk_yritykset.html. Luettu 28.3.2015.

Yritykset toimialoittain ja henkilöstön suuruusluokittain 2007-2012 (TOL 2008) ja yritykset toimialoittain ja henkilöstön suuruusluokittain 2001-2007 (TOL 2002). Tilastokeskus 1993-2012. Luettu 29.4.2015.

Yritysten henkilöstö väheni ja liikevaihto kasvoi vuonna 2012. Tilastokeskus 30.1.2014. www.stat.fi/til/syr/2012/syr_2012_2013-11-28_tie_001_fi.html. Luettu 28.3.2015.

Yrittäjän vakuutus perustuu YEL-työtuloon. Eläketurvakeskus 2015.

www.etk.fi/fi/service/yel-yritt%C3%A4j%C3%A4t/237/yel-yritt%C3%A4j%C3%A4t . Luettu 28.3.2015.

Yrittäjähaastattelun kysymykset

Ansiot, etuudet ja verosuunnittelu

- Mitä työsuhde-etuja nostat itse tai mitä yrityksesi antaa työntekijöille?
- Onko työsuhde-etujen antaminen tai nostaminen järkevää?
- Auttaako yrityksenne kirjanpitäjä verosuunnittelussa
- Kuinka hyväksi koet kirjanpitäjäsi verosuunnitteluosaamisen?
- Kuinka hyväksi koet oman osaamisesi verosuunnittelussa?
- Oletko hankkinut itsellesi tai yrityksellesi verosuunnitteluneuvontaa?
- Oletko kuullut ohjelmistoista, joilla voi tehdä verosuunnittelua?
- Tunnetko yrityksiä, jotka tarjoavat verosuunnittelupalveluja?
- Olisitko valmis hankkimaan verosuunnittelupalveluja?
- Onko yritykselläsi tai sinulla vapaaehtoisia eläkevakuutuksia?
- Onko sinulla suunnitelma, milloin jäät eläkkeelle ja minkä ikäisenä olet ajatellut jääväsi eläkkeelle?

Mielipidekysymykset

- Uskon, että lakisääteinen eläkejärjestelmä on riittävä
- Eläkevarojamme hoidetaan tehokkaasti
- Eläkevarojamme hoidetaan asiantuntemuksella
- Olen itse vastuussa tulevista eläkkeistä, ei yhteiskunta
- Eläkevarat pitäisi hoitaa mahdollisimman tehokkaasti yhden eläkeyhtiön kautta
- Yrittäjyys antaa minulle paremmat mahdollisuudet suunnitella eläkettä
- Olisin valmis maksamaan enemmän veroja, jotta nykyiset julkiset palvelut voidaan turvata
- Veroja ei voida enää lisätä, vaan julkisia palveluja tulee leikata

Etiikka

- Olisitko valmis siirtämään liiketoimintasi tai liiketoimintaasi ulkomaille jos se lisäisi merkittävästi nettotulojasi

Taustatiedot

- Ikä
- Lakisääteisen eläkevakuutuksen laatu (TyEL- vai YEL-vakuutettu)
- Yrittäjäkokemuksen pituus
- Koulutus

Vapaa sana